

REVISTA ILUSTRATA

DE ENCICLOPEDIE ȘI DE PEDAGOGIE PENTRU LUMINAREA POPORULUI

DIRECTOR: ENIU BALTEANU

JUSTIFICARE PENTRU ÎNTÂRZIERE

Onorabilii noștri cititori sînt rugați să ne ierte de întârzierea acestui număr, precum și a celui viitor, căci acesta vine de la schimbarea tipografiei. În schimb, de aci înainte tiparul va fi cu mult mai frumos și mai curat dupe cum a fost pînă acum, dupe cum se pòte vedea chiar dupe numărul de față.

SENTINTE PEDAGOGICE

PRONUNȚATE

DE DIFERIȚI ȐMENI MARI

Instrucțiunea trebuie să se bazeze pe experiența copilului și pe cunoștințele ce deja a dobândit prin calea intuițiunii; 6 trebuie să se aplice, spre a'i da înțelegerea acestor noțiuni și facultatea de a le exprima prin vorbe. DIESTERVEG.

* * *

Lumea este mai instructivă de cât toate cărțile trecute, prezente și viitoare; nimeni n'a sfârșit și nu va sfârși studiul lumii. Viața ce mai lungă, lasă încă multe pagini necitite. X.

* * *

Să ne instruim copiii amuzându-i. BASEDOW.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

Să instruim, să educăm femeia, fiind-că numai educațiunea și instrucțiunea îi vor da sentimentul majestății sale, și numai acest sentiment va inspira generațiunii viitoare demnitatea umană, iubirea muncii și a progresului, și va crea caractere. DR. DRĂGESCUL

* * *

Înainte de a ști copilul să vorbească bine, îl putem prepara pentru instrucțiune. FENELON.

* * *

Omul cu instrucțiune dar fără educațiune, este ca un arbore spinos, de ale cărui fructe nu te poți folosi fără a nu te înțepa. X.

* * *

Instruiți poporul!! WILLIAM.

* * *

Nu folosește nimica îngrijirea de o bună instrucțiune a copilului în anii săi de pruncie, dacă i se dă libertatea, în data ce a intrat în periodul sburdalnic al tinereții, ca să trăiască după placul său. ASHAM.

* * *

Instrucția este ornamentul avutului și avuția săracului.

MABIRE.

*
* *

Dacă luăm în considerație modul cum primim instrucțiunea, atunci nu trebuie să ne prindă nici o mirare, dacă ați învățatorii cât și elevii nu devin nici de cum mai abili pentru referințele vieții lor; pentru-că în faptă, întreaga îngrijire și toate cheltuelile părinților noștri n'au alt-ceva în vedere de cât de a ne indopa capul cu științe, dar de rațiune și de virtute nici vorbă nu e. Noi lucrăm numai pentru a ne împovăra memoria cu felurite lucruri neînțelese, dar reflecțiunea asupra lor și inima rămân goale.

MONTAIGNE.

*
* *

Numai când cultura inimei va merge paralel cu a inteligenței, vom putea eși din încurcăturile în care ne aflăm:

X.

*
* *

Femeia trebuie instruită, dar nu cu o instrucțiune superficială, ci cu ace educațiune intelectuală și morală care se întinde la toate facultățile, la voință, la inteligență, care să'i amelioreze inima, pe când îi dezvoltă spiritul, să'i inspire sentimente generoase; în fine o educațiune care să facă din ea o demnă soție și o bună mamă.

DR. DRĂGESCU.

*
* *

Ce s'ar întâmpla, dacă școla ar putea fi o mamă, dacă ea ar putea realiza pentru toți aceea ce mama face pentru ai săi?

MICHELET.

*
* *

Din copilărie-ți caută a te instrui, și vei dobândi o înțelepciune ce va ține până la bătrânețe.

ECCLES.

*
* *

Instrucțiunea și educațiunea sint ângerul păzitor al onoarei femeștii.

DR. DRĂGESCU.

*
* *

Luând femeii instrucțiunea și prin urmare putința de ași implini firescul său mandat de educatoare, ce mai rămâne din ea?

X.

*
* *

A educa o femeie, însemnă a deschide o școlă.

X.

*
* *

Nu este nici o mirare, dacă astăzi unii educatori își permit a instrui și a educa în acelaș timp și mod o mulțime de copii, cari se deosebesc atât în privința capacității, cât și a năsuințelor și dacă într'o cetă întregă abia se află unul sau doi, care să aducă rîde corespunzătoare unei asemenea discipline.

MONTAIGNE.

* * *

Omênii cari știu puține, vorbesc multe și aceia cari știu multe, vorbesc puține. Este natural a crede ca un ignorant să găsească important tot ce știe și să'l spuie la tîtă lumea, dar un om instruit nu deschide cu inlesnire repertoriul său; el ar avé pré mult de đis și fiind că știe că este și mai mult de đis după dînsul, preferă să tacă.

X.

* * *

Omul trebuie să învețe cât trăește, pentru că niciodată nu pôte să đică: *acum știu tîtă!*

MACSIMĂ FILOSOFICĂ.

* * *

Studiați, nu spre a ști mai mult, ci spre a ști mai bine de cât cei-l'alți.

SENECA.

* * *

Invață ca cum n'ai ști nimic, și teme-te mai ales a nu uita ceea ce ai învățat.

CONFUCIUS.

* * *

Opiniunea care vede în suflet diverse facultăți este un mit psihologic.

HERBART.

* * *

Recitațiunea din memoria este un ultragiu adus naturii și rațiunii. Nu trebuie să se confieze memoriei, de cât aceea ce ajunge la dînsa prin canalul inteligenței.

RATICH.

* * *

Cavintele pentru cugetări și cugetările pentru inimă și viață.

PESTALOZZI.

* * *

Ca să inventezi ceva, trebuie să aibi idei generale, subt cari să se pîtă clasa într'o ordine ôre-care, totă provisiunea cunoștințelor nîstre.

RUDOLF AGRICOLA.

* * *

Intuițiunea este proprie școlii elementare, catechisatiunea însă școlilor superioare.

DINTER.

* * *

În studiul intuitiv al obiectelor, se va începe cu cele mai apropiate și se va termina cu cele mai depărtate.

COMENIUS.

* * *

Casa e întâia și cea mai însemnată școală, ca să formeze caracterul.

SMILES.

* * *

Francheta este soția caracterelor mari: ea e semnul distinctiv al omului onest și sigiliul înălțării sentimentelor.

BONNIN.

* * *

Francheta nu constă în a spune cinci-va toate câte cugetă, ci a cugeta toate câte dice.

LIVRY.

* * *

Omul lipsit de podôbele intelectuale, caută să împlinescă ace lipsă împodobindu'și exteriorul.

X.

* * *

Calea care a început-o omul în copilărie, o continuă ca bărbat până la mormânt.

ROGER ASHAM

* * *

Nu apărea nici o dată mai înțelept, nici mai învățat decât aceia cu cari te găsești într'o adunare. Pôrtă știința ta ca orologiul într'un buzunar particular, pe care să nu'l faci să sune numai cu scopul că ai un césornic.

X.

* * *

Copilului trebuie să i se presare nutrimentul cel bun cu zahar, ér cel rău cu fiere.

MONTAIGNE

Culese de *Christ. Stef. Reverénu.*

ATENEUL ROMÂN

Promisesem într'un număr al acestei reviste a mă ocupa în permanență cu mișcarea ce produce în Capitală Societatea Ateneului Român. Spațiul însă nu ne permite ca să ocupăm totdeauna colonele cu lucruri, cari, de și își au și ele însemnătatea lor, totuși cad nițel mai departe de sfera ce năzuește să umple această revistă. Voim în primul rând a ne ocupa cu cestiuni de pedagogie, a discuta asupra diferitelor cestiuni scolare, a da loc plângerilor și suspinelor învățătorilor noștri, și numai în rândul al doilea a ne ocupa cu alte cestiuni culturale.

Mișcarea ateneiștilor este în tot cazul cestiune de cultură, și dacă ne ocupăm de această cultură, vom privi-o și vom judeca-o numai din punct de vedere pedagogic, și în darea noastră de seamă vom insista mai ales pe lângă acele conferințe, cari au avut un cuprins de domeniul scolastic, ori ceva ce poate interesa mai de aproape pe oamenii de școală.

În cronică trecută ne-am ocupat de conferințele D-lui C. C. Dobrescu. Anunțasem că D-sa are de gând a tipări în broșură acele conferințe, și așa o să ne putem și noi mai lămurit pronunța asupra cuprinsului. Se vede însă, că promisiunea a rămas numai vorbe, căci până acum nu am vădit încă nici o vorbă tipărită din acele broșure.

Tot cam așa se vede că stă tréba și cu conferința D-lui N. Ionescu, căci nici D-sa nu a mai continuat cu povestirea Istoriei Româno-Bulgare.

Dintre conferințele ce s'au ținut de atunci încôce, una dintre cele mai frumoase, și tot-de-odată mai interesantă pentru noi, a fost *Omul și destinațiunea lui*, ținută de către D-l Dr. Garoflidi, la 28 Decembrie a. trecut.

Ce este omul, de unde vine și unde se duce, cestiuni pedagogice, studiate și de noi în N-rul 6, din anul prim al acestei reviste, a fost subiectul conferinței D-lui Garoflidi. Subiectul a fost tratat cu destulă cunoștință de cauză și către partea curat pedagogică. D-nul conferențiar a mai făcut și vre-o câte-va observări igienice medicale foarte instructive. Această conferință este poate cea mai bună dintre toate, câte s'au ținut până acum în anul acesta. Conferențiarul a avut mai ales marele merit de a nu eși din subiect, de a vorbi

numai cât se ține strâns legat de cele ce și-a propus a vorbi. A fost după cum s'ar dice: *scurt și coprinător*.

Ce este patria, a fost subiectul conferinței ținută de către D-l B. Ștefănescu (de la Vrancea) la 4 Ianuarie a. c.

Știu, că vor fi mulți, cari îl vor fi cunoscând pe D-l B. Ștefănescu, îi vor fi citit nuvelele, alții îl vor fi cunoscând după articolele pe cari le scria până mai în zilele trecute în „*Epoca*“, acum în „*Lupta*“, în care între altele critica aspru pe poetul nostru Alexandri. Alții îl vor fi audiat ținând conferințe în anul trecut și în tot cazul că mulți îl vor fi aplaudat, dar nu este mai puțin adevărat, că în lucrarea pe care o continuă acum D-l de în Vrancea, își va fi găsit și mulți cari îl desaprobă. Nu este tréba noastră de a îndrepta lumea, când ni se dă însă ocașie, profităm de ea și ne spunem părerile. D-l Ștefănescu scrie minunat de bine — nuvele, are un stil popular pe care îl poți pune la primul loc, după stilul în care și-a scris D-l Slavići nuvelele sale populare. Pòte să fie bun avocat, nu știu, n'am avut ocașie a'l cunòște ca atare, un lucru știu însă: că mulți dintre aceia cari îl aprobau întru tòte, s'aũ desbinat de D-lui, când s'a pus să critice pe fruntașii literaturii noastre. Un om tîner, este bine să fie mai rezervat. Să lucreze mai nainte mult și bine, și numai după aceea a se trage de deget cu lumea. Dar ca să nu ies din cestie, reviu la conferință: Când am citit titlul conferinței D-lui Ștefănescu, am gândit că în sfîrșit iată, voiũ audî ceva lucru curat literar, vre-un studiũ de estetică... D-l conferențiar ne-a făcut însu-și D-lui surprisa a ne declara numai de cât la început, că va trata acest subiect din punctul de vedere științific. Bine, ne diceam, ia'n să'l vedem și din astă parte pe D-l de la Vrancea.

Și ca să fim juști, putem scri, că D-lui a corespuns întru cât-va curiosității și așteptării publicului. Dar, mai ales la începutul conferinței, prè se perdea în aménunte, în esplîcări, ceea-ce unora le-a făcut impresia de a scri, că: «D-l B. Ștefănescu e mai mult avocat, adecă *incurcă-lume*,» de cât literat. Intr'adevèr, prin tot felul de digresiuni, D-sa ne-a plimbat pe la toți sfînții, numai la idolul sfânt, neînțeles de cât de cei aleși, numit «Patrie», nu ne-a dus. Și obosiți de a ne vedé rătăciți pe cărări pierdute, nu odată ni-a venit pe buze exclamarea: «Avocat, passez au déluge!», iar când conferențiarul ni-a mărturisit c'a terminat, am rămas bine incredințați, că tot ce ne spusese până atunci, așa făr' de cap, fără còdă, nu era de cât un prolegomene

neînțeles, și că subiectul conferinței îl vom auzi tratat într-o viitoare ședință, când oratorul, acum obosit, va intra în materie.»

Arta de a vorbi (confer. ținută la 11 Ianuarie) a D-lui *Angel Dumitrescu* tot cam așa a mers. Sint curioși oamenii: pentru a secera aplausele publicului, impestrițeză conferințele cu fel de fel de cestiuni ori alusiuni politice, ceea ce ia jumătate din timpul și meritul conferinței, iar cât pentru formă, conferința nu mai e conferință ci un fel de harababură. Și totuși aud, că comitetul Ateneului a incuviințat într-o ședință a sa de a permite să se facă și chiar să se trateze cestiuni politice *întru cât acele se țin de subiectul conferinței*. Greutatea este numai în aceea, că oamenii adeseori o trag ca de pěr cestiunea și o lęgă cu sila de subiectul conferinței.

Subiectul conferinței D-lui A. Dumitrescu pe scurt: însemnătatea vorbirii, prețul care trebuie să se pună pe studiul limbii în genere. Raportul între presă și oratori. Efectele pe cari le produc unii și alții. Ce i se cere presei și ce unui autor?... Care popor din Europa a produs cea mai mare mișcare în această artă, temperamentul unei țeri, caracterul unui popor cum își are și el rolul în dezvoltarea acestei arte... Citește câte-va pasaje din discursurile a câtor-va oratori, aduce câte-va exemple foarte eclatante despre modul cum jurnaliștii seduc lumea, cum unii vorbesc într'un fel, alții în alt-fel, după cum le vine la socotélă despre acelaș subiect. Spune apoi cum și ce ar trebui să facem noi pentru dezvoltarea acelei arte, pentru ce, și unde suferă această artă, și cum ar trebui ridicată conform intereselor statului nostru.

Rolul femeii în democrația română a fost subiectul conferinței D-lui *G. Pallade*, ținută în ziua de 1 Februarie.

A fost destul ca să se știe că D. Pallade va vorbi, și lumea a venit, ca nici o dată atâta silă de om nu am văzut la Ateneu. Și dacă au și aplaudat mulți și adescori, de sigur că și asta pentru aceea s'a întâmplat, pentru că a vorbit D. Pallade, alt-fel simpatic oposant în Cameră, dar de sigur un foarte slab conferențiar, mai ales când este vorba de o cestiune care aparține pedagogiei, în care D-nul Pallade s'a arătat foarte preocupat, și mai ales dominat de ideile socialiste, a căror protejator s'a făcut întru atâta, în cât se miră cum de mai sint oameni cari sint contra *emancipării*

femeii, că sînt  meni cari nu se invoesc de loc ca femeia să se facă advocat, jurat, judecător pe la tribunale etc. etc. Imput  societ tii că nu se ingrijeşte indetul de instrucțiunea femeilor,  ice că acestora ar trebui dat tot at ta inv t tur  c t se dă bărbaţilor, şi mai ales impută guvernului român că din budgetul instruc iunii se cheltueşte f rte puţin pentru instrucțiunea femeilor... Face apoi adeseori spirit in folosul femeilor; ceea ce face conferin a amusant , dar in fond dacă ne-am pune să criticăm ideile emise, dintre acelea numai pe cele imp rt şite  i cunoscute de intréga lume le-am puté lăsa, cele spuse ca noue, ori pe care le-a au it prin Paris de la socialişti, de sigur că impreună cu mine le va combate t t  suflarea rom nesc ... Sîntem un stat mic, abia de eri de alalt  eri ne am creat  i noi o instrucțiune,  i dacă in adev r pentru femeie am făcut p n  acum puţin, nu am face nici de aci in colo mult, dacă am face cum cere D. Pallade: advocate, judecătoare din femei, ci dacă vom fi mai conservativi, mai puţin st p niţi de av ntul care face a insufleţi pe mulţi, dar care in fond nu preţueşte nimic... Nu frase  i paradă de vorbe, ci stimă  i ingrijire pentru femeile n stre, asta ne ridică. Strămoşii noştri erau mai puţin culti, femeile de atunci mai puţin culte, şi totuşi ne-a conservat n mul... Dacă s'ar realiza ceea ce cere D. Pallade, crede  re D-sa că noi ne vom mai puté conserva obiceiurile  i bunele n stre insuşi, care tocmai de emanciparea extremă sînt amenin ate... Unde ar cădea atunci familia, unde frumosul nume de *mamă*  i crescătoare?... Nu, aşa nu ne-am ridica, alta este calea,  i pe ac sta nu ne-a arătat-o D-l conferențiar.

I. R.

Bucureşti 5/17 Februarie 1887.

L U M E A

Acum omul se naşte, ca m ine ins  m re
 Un altul ii ia locul  i golul s'a umplut.
 Nimic n'are durată, ve i totul că dispăre:
 Ce-a fost eri, a i nu este, ce-i a i m ine s'a perdut.

C mpia inver it  cu florile frumoșe,
 Ce 'nb lsam  natura cu mirosul plăcut

Și mândra poeniță, dumberavel' amorose,
Ați veți sub néua iernei, ce iute-a dispărut.

Chiar ziua ce s'arată, cu 'ncetul é dispare,
In locul ei o alta, indată a venit
Ș'acésta apoi se duce, o alta iar apare
Și ast-fel se succedă până la infinit.

Nimic nu este stabil, nimic n'are durată,
Ci totul se succedă, și tot s'a renoit,
Ce astă-ți ne 'nconjoră și tot ce ni s'arată
Măini, nu mai veți nimica, căci totul a perit.

IÓN GR. ROZAN
Institutor la Bacău.

CRONICA TEATRALA

Intre altele, care ne interesază pe toți, am ținut deja într'un articol publicat de mult, că este și Tétrul național... A ridica cultura națională și mai ales a desvolta literatura teatrală, teatrul este chemat.... Așa aū și înțeles scoșul teatrului aceia cari l'aū întemeiat.... Se vede însă, că pre cum s'a întemplat și cu alte multe instituțiuni de a le năstre, teatrul in mâinele celor de acum, in loc să progreseze, a degenerat. Căci astă-ți nici cel mai optimist om nu va tăgădui că de un timp încôce direcția Teatrului Național a apucat pe o cale de tot greșită, și se vede că cu tôte lamentările și observările făcute de către țiarele de aici, nu se abate din acest drum : făcând câteva esceptiū, aprôpe in tôte reprezentățiunile teatrului nostru național(?), nu am vedut de cât piese străine, dacă am avut ceva de admirat, am admirat talentele străine; dacă am stat ore întregi privind li-tăniile străine, de multe ori de a sila, căci plăcere nu ne face, și atunci tot pentru ridicarea productelor străine și in desavantagiul culturii năstre naționale, am perdut vremea și paralele. Și este curios lucru, că pe lângă tôte astea

publicul nu a putut face atâta presiune asupra direcțiunei în cât acé să mai dé și câte ceva din cele promise la începutul stagiunei; era vorba de a se da piesa d-lui Slavici, a d-lui Vulcan și încă câte-va produse de la autorii noștri... Zadarnică așteptare, căci direcția pare a nu vedé, a nu auzi pe lângă tôte că de multe ori teatrul era gol, iar pe la casă prea puțină imbulzélă... S'a dat *Machbeth*, publicul a rămas rece, iar *Chirița la Iași* atrăgea publicul cum atrage marea riurile... Nu puté trage din acéstă împrejurare direcția teatrului nici o învățătură?!

Se vede că nu, căci cu tôte că sintem pe la sfârșitul stagiunii, tot cu piese străine ne delectéză. Ni s'a și urit cu atâtea melodrame și tragedii franțuzești. De o lună de zile, ba mai bine nu veđi alta de cât scene care 'ți întunecă mintea. Bieții actori nu fac pe scenă alta de cât omoruri și scandaluri, adese ori stăi în teatru ore întregi dus cu sufletul, chinuit, sbuciumat, căci în fine îți răpesc sufletul asemenea piese senzaționale, dar apoi venind spre casă, și după ce a dispărut din ochii tēi acele vedenii, cari te au turmentat ore întregi, te întrebî: întru cât sufletul tēu s'a imbogălit în cuprins cu idei estetice și morale, — și tot tu ești nedumerit și nehotărit a răspunde la aceste. În „*Lucreția Borgia*“ a lui *V. Hugo* scandaluri peste scandaluri; în „*Patrie*“ de și veđi transpirând din tôte țesăturile piesei o rază de căldură, scenele sgomotöse și sângeröse aduse în piesă ca episoade de senzație, totuși îți fură atențiunea, iaă asupra ta o putere care gonește sublimul pe care autorul trebuia să ni'l țină mereu înaintea ochilor și să nu'l jertfescă pentru a câștiga efect. Piesa de și nu va fi, atât de fructivă, dar în tot casul va fi mai clasică lipsind din ea senzațiunea adusă ca de cefă și care la urma urmelor și așa are să piară... Vine *critica*, vecinicul și imparțialul judecător, și spulberă tot ce nu este sănătos, ce nu este de domeniul frumosului.

Nu este tréba noastră să îndreptăm lumea, nici a da sfaturi scriitorilor. Exprim însă vederi împărtășite de mulți, când mă pronunț așa, și cred că este bine să se știe cari

sint efectele pieselor străine cărora trebuie să le declarăm rebel în interesul literaturii noastre. Ar fi vremea să le dăcem : *acum destul, în lături !*

Și acum să revenim la piesele mai noi ce s'a dat acum de curând. „*Medea*“, tragedie în trei acte, scrisă de *E. Legouvé* și tradusă în românește de d. *Ed. Aslan*, s'a dat pentru prima oră Marți, la 10 Februarie a. c.

În timpurile din urmă putem observa, că cei mai renumiți autori au o mare tragere de inimă, ca să nu zic slăbiciune, a lua subiectul piesei lor din trecutul cel mai depărtat, de pildă *Banville* scriind pe *Socrate și femeia sa*, *Bengescu* cu *Pigmalion*, *Alexandri* cu *Ovidiu* și *Fântâna Blanduziei*. Acest lucru e așa mi l' esplic, că l' fac autorii, pentru că luând subiectul dintr'un trecut, pe care nici istoria nu este în stare a ni l' explica și descri cu destulă claritate și siguranță, au un teren mai larg, fantasia lor are un câmp unde pòte să se frământe după draga ei voiă, până ce făcând ca d. *Hăjdeu* cu *Răsuan*, piesa își perde din efect. Și grozav caută ômenii aceștia efectul.

E. Legouvé se vede are și el slăbiciunea de a se ocupa de trecutul clasic, a se perde în misticismul mitologiei, pe lângă tôte că într'o operă mai nouă a sa, unde face studiu asupra femeilor, este pe cât se pòte de modern... din punct de vedere istoric, este de lăudat această direcțiune, căci e bine și folositor ca noi cești de ađi să cunoștem trecutul cu evenimentele lui mărețe, însă numai atunci ne atrag aceste piese când se dau mai rar, des ca acum, pre cum ne a dovedit'o indetul „*Medea*“, nu se mai duce lumea la teatru, cea ce cred, nu e tocmai îmbucurător nici pentru artiști, nici pentru teatru.

Vedând tot piese cari represintă cel mai depărtat trecut, te simți după o vreme ca străin la teatru. — Te atrag mai mult evenimentele mai apropiate, descrierea simțimintelor cari ne sbuciumă și pe noi, întâmplări cari țin în ferebere societatea de astă-đj...

Dar să revin la piesele din cestiune. Subiectul tragediei *Medea* este acei cunoscut de toți cari au învățat puțină

istoric. *Medea* care din dragoste către *Iasone*, capul expedițiunii Argonanților, trădă pe tatăl ei, consimte la uciderea fratelui ei, este părăsită în urmă de către bărbatul său *Iasone*, care se inamorează de *Creuza*, fiica regelui din Corint. Se hotărăște chiar căsătoria lui cu *Creuza*, căci acesta îl iubea mult pe *Iasone* pentru frumusețea și vitejia lui, apoi și tatăl ei, *Creon*, ținea mult să-l aibă de ginere. *Orfeu* însă auzind despre acest lucru și știind că *Iasone* are nevastă și copii, vorbește contra acestei căsătorii, îl sfătuește pe *Creon* a nu se învoi, iar pe *Iasone* îl conjură să nu-și părăsască nevasta, care totul și-a jertfit pentru dânsul. El însă zicând că nu mai poate iubi pe *Medea*, pentru că lumea întrăgă o defaimă, nu se lasă a fi capacitat de către *Orfeu*, se supără chiar pe acesta... În ziua în care *Creuza* tocmai ducă jertfă zeilor pentru fericirea ei, căci mâine ea se cunună cu *Iasone*, sosește înaintea aceluia templu *Medea* cu băiatul și fetița sa: rău îmbrăcați, lăhniți de foame și osteneți și în suflet cu o teribilă durere... Ea credea că *Iasone* e mort, căci nu auzea de el de multă vreme. Își destăinuște durerea sa *Creuzei*, acesta îi spune și e situația sufletului ei, fericirea ce o simte ca viitoare nevastă a lui *Iasone*... Firește că în momentul următor aceste două femei stau față în față ca două rivale și dușmane de moarte... Amândouă jură moarte și răzbunare celei-*lalte*... *Orfeu* se pune pe partea *Medei*... Ce folos însă, căci nici el, nici *Medea* nu-l poate îndupleca pe *Iasone* ca să se lase de *Creuza*, pe care o iubește cu o patimă nebună... Nimic nu-l mai pot desmetici din această patimă: nici vorbele grele ale lui *Orfeu*, nici rugăciunile fostei lui neveste, care și-a jertfit totul pentru el, și nu-l înduplecă nici rugămintele copiilor lui nevinovați... Din contră, *Creuza* îi seduce și pe aceștia, în cât îi face de aceia sînt aproape să denege pe maica lor... *Creuza* se hotărăște acum la o teribilă răzbunare... Se face însă ca și când s'ar fi împăcat cu sorta sa crudă și nemilosă... La curtea regelui, care ținea mult să aibă pe *Iasone* de ginere, se fac pregătiri de nuntă... Aceasta se sfârșește însă cât se poate de tragic... Mireasa a fost otrăvită chiar înaintea altarului de un vîl ce îl dăduse *Medea*... Poporul și *Iasone* alérgă

furios asupra Medei... Acesta însă, tocmai în momentul când o ajung prigonitorii săi, își străpunge cu pumnalul pe frumoșii săi copii... Iasone rămâne ca mut în fața acestei mari pierderi, iar é pare a fi satisfăcută prin răsburarea ce 'și-a făcut.

Acesta este subiectul acestei piese, interesant prin însăși faptul narat în istorie, așa în cât în privința compunerii puțin merit pòte să aibă autorul piesei, căci episoade, încercături cari mai schimbă puțin fața istoriei, și care în tot cazul face mai interesantă piesa și mai atrăgătoare, nu sînt de loc...

Cât despre forma piesei și frumusețe de limbă, numai întru atâta putem cerceta, întru cât se pòte o piesă tradusă, care ori și cât de bine este tradusă, cum este și piesa în cestiune, nu pòte să fie atît de bună ca cea originală.

Actorii, cei mai principali, aũ jucat bine. Dar *Vermont*, în a cărei debut s'a dat piesa, și care a jucat rolul *Medei*, va deveni o bună actriță, numai atunci însă, când se va puté lăsa de patosul cu care declamă și acolo unde nimic de declamat nu este. D-na *Gr. Manolescu* binișor, iar d. *Manolescu* ca în tot-d'a-una, a secerat multe aplause din partea publicului.

O dată cu această piesă s'a mai jucat și *Gringoire*, comedie într'un act, de *T. Banville*.

Vom reveni în numărul viitor.

Ión Russu.

O CESTIUNE PEDAGOGICA

NU DESMERDAȚI COPIII

„*Voift să vè nefericiți copiii?... Desmerdați-i și le impliniți tot ce vor pofti ei, și fundamentul nefericirii e pus*“, dîce un pedagog renumit.

Mare adevăr!

Dar, ce înseamnă a desmerda copilul?... A desmerda copilul, înseamnă *a'l strica*. Vai de acei părinți cari aũ copii desmerdați! dar vai și de acel învățător care are de a face cu ast-fel de copii. Totă ostenéla lui rămâne fără

resultat. În deșert s'ar năzui el să abată pe un ast-fel de copil de la aceea ce-i place, deși n'ar fi bun, căci nu va ajunge nici-o-dată la rezultatul dorit.

Fundamentul acestei bôle periculoșe se pune, ca-și la ceelelalte însușiri bune sau rele ale copilului, încă din casa părintească, îndată după naștere. Cu deosebire însă, cad în această greșelă părinții cei tineri la cari noul născut e primul sau al doilea copil. Ei chiar din iubire nu știu ce să facă cu darul naturii; îl privesc ca un obiect de joc, ca o păpușă care le servește spre a 'și petrece timpul cu é. Ce e mai ușor de cât a tot sêruta pe micuța ființă?... Acest drept îl au toți câți țin de familie, până chiar și servitorii. Părinților le pare bine, că pe copilul lor îl iubesc și alții și se bucură când ved că'l drăgostesc și'l sêrută toți, necugețând nici-odată la împrejurarea că, prin acesta nu numai că se va deda copilașul desmerdat, ci tot-odată pôte să capete și să se lipescă de el și bôle periculoșe de la cei ce'l sârută; de ôre-ce sârutul este mijlocul cel mai puternic în lățirea bôlelor lipicioșe.

Copilașul mic, precum dișei, de regulă este și chiar trebuie să fie obiectul bucuriei în familie. Nu este ertat nimenui să-l supere cu ceva; fiă el cât de rău, părinții totuși îl arată și se laudă cu el, asemănându-l cu tot ce e mai prețios pe suprafața pământului. Îndată ce cască gura, toți căsenii alérgă din tôte părțile ca să vedă ce-i lipsește și, ca să-i pôtă implini iute voia în ori-ce privință; căci copilul, după judecata lor, e o flóre gingașă, de care nu este iertat nimenui să se atingă; de ôre-ce, îndată ce s'ar atinge de é, ar deveni palidă și s'ar veșteji!

Ast-fel, încetul cu încetul copilul crește și dimpreună cu el, crește și *încrederea*. El așa știă, când vine la pricepere, că lui tôte-i sint iertate; nu iese nemic și nimenea, care să-l împiedice în ceea-ce îi face plăcere; — *ba, el nici că ar suferi așa ceva*. Ast-fel apoi, copilul nostru devine nerăbdător, pretențios, mânios și neindestulat cu nemica. — *Ba, ce e mai mult, se va arêta chiar și nemulțumitor și încă tot-deauna mai întéiu către cei ce l'au desmerdat, către părinții sêi.*

Numai atunci se observă necazul! Acesta este acé bubă ré, care mai târziu, nu o mai pôte nimeni vindeca. Chiar în acéstă privință nu-s bunii educători cei mai mulți părinți; căci, fiind pré răbdători față cu copiii, încetul cu încetul se pune fundament din partea lor și prinde rădăcini adânci în sufletul copilului, acea plantă veninosă, care se numește: *nemulțămire*.

Dar ce să dic, — nu numai părinții cei tineri, ci și cei bătrâni, și moșii, încă greșesc în această privință. Ei încă își iubesc nepoții preste măsură și apoi, fiind că-i iubesc, le fac toate pentru dênșii. — Nu este cas, ca nepoții să pof-téscă ceva și ca moșii să nu le implinéscă dorința. Mai bine sufer ei or-ce, dar voia nepoților o implinesc, căci puterea de a pedepsi le lipsește cu totul, sau de și mai este ceva din é in sinul lor, iubirea o învinge.

Nici nu dicem noi, ca moșii să pedepséscă. Nu, nici de cum, de ôre-ce a pofiti un lucru ca acesta, ar fi cu nepu-tință. Ce e moșul și ce e nepotul?... Unul *sóre care răsare*, cel alt *sóre care apune!* Aceste două vârste, aceste două copilării, dau mâna de frăție, feliicitându-se una pre alta. Ba, afară de acestea, având moșii numai puține ڃile de trăit pre acest pământ, ei nu-s răspundători pentru creșterea cé ré a nepoților și nici că vor ajunge să guste mai târđiú din *fruptele* acestei creșteri necorecte.

In adevér, nici că ne putem inchipui o ființă mai demnă de compătımire, ca copilul desmerdat. — Un atare copil, e mereú domol, lenes, nesimțitor, slab și neindestulat cu sôrta, necunoscând alt-ceva de cât predominarea preste toți. Aú dóră nu știm casuri destule, când unii tineri se sinucid, pentru că nu pot trăi după plac; nu-s indestulați cu sôrta, își urésc viața? Și ôre toate acestca, nu-s rezultatul creșterii rele, a desmerdatului?... Ôre dacá respectivii părinți învêtau pre copilașul lor, încă de micuț la lucru, nu creștea din el un om simțitor, un om care să se indestuleze cu sôrta sa, fiá acea bună sau ré, și eșia in fine din el un om care să se indestuleze cu puțin? Ba, chiar ast-fel s'ar fi întemplat! Și dacá s'aú întemplat toate din contra, apoi aceste toate sint rezultatul unui pas greșit al creșterii casnice.

Cei bétrini și in această privință aú fost cu mult mai bă-gători de sémă de cât noi. Ei țin la proverbul ce ڃice : „*desmêrdă-ți copilul, că apoi va trebui să porți frică de el.*“

Astă-đi acest morb e lătit și in poporul țéran; dar aci nu el, ci sôrta e de vină; căci fiind cei mai mulți din ei sêr-maní, se duc la lucru, petrecând ast-fel ڃile întregi afară din casă; iar copiii rêmân singuri acasă, unde, nefiind cine să-i abată de la réu, fac toate după placul lor. Acésta firește că părinții nu o știu până târđiu, când morbul a prins deja rădăcini adânci.

Acest morb (desmerdatul) e fôrte periculos, și cu deosi-bire, e periculos pentru băieți, căci ei aú chiâmarca de a deveni cu timpul ômeni independenti. Din unul ca acesta, nici-o-dată nu se va alege pentru familiă un „*tată*“ isteț,

sau pentru societate, un membru folositor; și dacă totuși un atare desmerdat, ar deveni ôre-când capul unei familii, cum va fi ôre el în stare de să-și câștige lui și familiei sale, pânea ce de toate dîilele, dacă desmerdatul din copilăria l'a făcut leneș și nepăsător?... O familie care e dotată de la natură cu un așa conducător desmerdat, trebuie să se împărtășă, dacă nu să se pîrdă cu totul.

Din cele dîse pînă acuma s'ar naște dar întrebarea, că: ce e de făcut ca copiii noștri să nu se crească desmerdați și prin urmare să-i ferim de atâtea nefericiri ce se nasc din desmerdare?

Iubiți părinți! Precum nicăiri în educațiune, așa nici aici, nu se pretinde de la voi nimic ce ar fi cu nepuțință. Nu, nici de cum. Se pretinde numai ca *iubirea voastră de copil*, îndată după naștere, să *fiă moderată, adică, măsurată cu măsura cuvenită*.—Voi trebuie, ba aveți chiar mare datorință, ca să vă iubiți copiii mai pre sus de cât ôrî-ce alta; numai una nu vă este ertat, adică: a arăta acêsta copiilor într'un grad preste măsură mare, căci îndată ce faceți acêsta, fundamentul nefericirii copilului vostru e pus. Când vorbiți cu copilul vostru faceți-o din inimă curată; dar n'o faceți niciodată într'un ton lîngășitor.

Vorbiți tot-déuna adevêrul. Plînsul și mânia lui să nu stôrcă de la voi, cea ce i-ar plăcea să stôrcă; în acêsta privință fiți neînduplecați. Cea ce cere copilul, când plînge și e supărat,—nu-i dați; căci, vîdînd el acêsta, tot-déuna căund îl va trebui ceva și nu-i veți da, va plînge și se va busumfla în speranță, că cu plînsul va ajunge la scop; ci așteptați pînă cînd se va desmânia și se va lăsa de plînsul început și numai atunci dați-i obiectul cerut, pre lîngă niște cuvinte bine acomodate și blînde.

Nu dați copiilor *daruri pré dese* pentru purtarea lor ce bună, căci prin acêsta încă veți slăbi și strica mult caracterul copilului. Cel mai mare premiu pentru copil, să fiă: știrea și convingerea, că, părinții sînt indesiulați cu purtarea lui în tîntă privință. Acêsta încă i-o putem face cunoscut prin vro-o câte-va cuvinte bine alese, cari apoi de sigur îl vor îndemna și mai mult la o purtare bună. Acêsta, credeți, tot-déuna va avé o influență mai bună asupra lui de cât multele daruri și premii costisitoare.

A lînda des pre copil încă e forte rîu, de ôre-ce, auzînd el acêsta, își va inchipui pré multe și se va pré uncrede; ba, în urmarea acestora, de multe ori va face rîu în speranță că părinții nu-l vor pedepsi, pentru că-l iubesc forte, de ôre-ce de multe ori l'a lădat chiar în auzîl seû. Putem

lauda copilul, dar trebuie să grijim, ca lauda acesta totdeauna să aibă *basă morală*, căci la casul contrar stricăm foarte mult, punând pre focul increderei ulciu, ca ast-fel acela să ardă mai bine.

Socrate a dis: „*Acei părinți, cari știu când să laude, să premieze și să pedepsescă pe copiii lor, sînt și vor fi cei mai fericiți.*“ — Nici că puté dice alt-fel acest mare bărbat, căci prin întrebunțarea acestor trei *mijloce de educațiune*, la locul și timpul său, am pus fundament fericirii copiilor și în legătură cu acesta și fericirii noastre.

Atâta despre acest morb periculos, cu această ocaziune. În viitor, cugetând că facem prin acesta un bun serviciu părinților, vom reveni la alte morburii și necazuri de felul acesta.

Până atunci să ne vedem sănătoși.

Dascălul IÓN P. LAZAR

Ștambul-Selagiului (Ungaria)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B Ó L A

DE CARE

SUFERA SOCIETATEA ROMANA

Haosul de idei ce bântue societatea noastră, este dintre cele mai îngrijitoare, abisul ce desparte domeniul ideilor de al faptelor, incede de la cele mai înalte sfere și se lărgește cu repeziune către cele mai joase straturi ale societății. — De câte ori nu m'am oprit inspăimântat și îngrozit, când am vedut pe omul ideilor săvârșind fapte, cu totul contrare profesiunii sale de credință! — De câte ori nu m'am întrebat jalnic: nu este ăre un destin care ne prepară peirea, când vezi un om cu cultură superiără, dar cu idei strimte și opuse cerințelor tipului?!...

Și cum să nu te îngrozești, când vezi pe ministrul din secolul al XIX^{lea} căutând să înfigă cuțitul în instrucțiunea poporului rural, — tăind pentru sine găina învățătorului sătesc, pe care Henric al IV^{lea}, regele Franței, cu 270 ani mai îndărăt de cât noi, o doria pentru țeranul său?!... — Cum să nu te indignezi, când vezi pe profesorul pretins pedagog, că nu numai procede nemetic, dar chiar fără bun simț?! Iată abisul! Toți vorbesc de dreptăți și de binele poporului, de pedagogie

și de metodologie, pe când în practică sînt cei mai mari asupritori, cei mai mari profanatori ai meșteșugului de a învăța pe alții! — Am vădut școlari plângându-și sora că: profesorii le dă 8 — 10 pagine și când îi ascultă ia cartea în mână și ține degetul pe rând!

Aș putea cita nume, dar din nenorocire pentru instrucțiune, aceste persoane se pretind somități și stau sus puse. — Dacă aș fi mai puțin pesimist în privința instrucțiunii, m'aș mulțumi a'î lăsa la dispoziția și batjocora școlarilor lor, dar păcatul este că: lipsa de bun simț a unor asemenea oameni, ne hărăzește cu o generațiune sterilă în cunoștințe și șubredă în puterea de a cugeta și lucra. — De asemenea, ce vom face cu generațiunea cădută pe mâinile unui învățator nepriceput și care punând pre mult zel în împlinirea datoriei, voeste să facă mult de o dată, și pre iute; silințe mari, și impacientă mare, ceea ce va să dică: un scop rău înțeles, silințe rău dirijete, și mijloce rău alese. — Acesta se resumă în tot cea-ce se pôte blama în direcțiunea și în rezultatele instrucțiunii, și în special a celei primare. — Căci, după cum se face în multe școle, instrucțiunea la noi și mai ales ce primară, unde se predau obiectele instrumental, putem ave oameni capabili de a citi și de a învăța, dar fără a li se comunica în mod real nici o idee, fără a mări cel puțin aptitudinea indivișilor, de a pute deosebi adevărul de neadevăr într'o ordine ore-care de idei. — Din nenorocire astă pirotelă și nepricere există în tôte ramurile de funcțiuni publice, și nu dör că oamenii capabili ne lipsesc dar golul stă în lipsa bunului simț la unii și ré voință la alții.

Ce speranțe pentru viitor mai putem ave, când în arena politică nu vedem în luptă, de cât ambițiunea de putere, de căpătuială și chiverniselă?! Fierberea de pasiuni, iar nu dorul, sfântul dör, de care erau încălșiți vechii noștri străbuni, moșii de la 1821, părinții de la 1848 și 1859. — Căci, ori-ce om de bine care ar pleca urechia la strigătele disonante ce se aud pe fiecare di, nu s'ar pute abține de la un lung și dureros oftat, gândind ce rău exemplu se dă junimei, prin sfășierea partidelor politice între ele, și cari partide, își sleiesc forțele în luptă, ne avënd nici program, nici unire în gândiri! — Nu intrăm în cercetări mai amănunțite, căci am pute fi bănuși că facem politică militantă, lucru de care fugim.

În ce mai mare parte nu se vede de cât fanfaronadă, gălăgie, stângăcie, vorbe multe deșirate fără nici un sens, lipsă de bun simț, prin urmare de fapte și de devotament pentru propășirea noastră națională. Ne întrebăm de unde această vâlmașelă în desvoltarea ideilor și a faptelor? De unde astă școlă ruinătoare pentru noi? O școlă care nu ne dă altă instrucțiune de

cât : cochetărie de vorbe, mânușărie de gesturi, tăvăleală în noroiul lenevirii și al nepăsării ?

Iată cestiunile ce trebuie să ne preocupe ziua și noaptea. — Mă voiți sili a răspunde în scurt la aceste întrebări. — Să luăm un exemplu : Un om virtuos, muncitor, modest, exact în îndeplinirea datoriilor sale, fără nici un viciu, a trăit ast-fel, până la o etate ôre-care, fie etatea de 30 ani, și dacă o dată și-a schimbat modul de viațuire și devine vițios, trândav, cu un cuvânt pasiunile îl stăpănesc, acestui om viața îi devine o povară, corpul îi slăbește, ochii îi se bolboșeșcă și sarcina excelselor îl duce curând în mormânt, cum s'a întâmplat lui Alexandru Macedon : cât a dus viață regulată, a cucerit lumea, când escesele l'au copleșit, și gloria și viața l'au părăsit. — Tot așa este și cu poporul Român : un popor cu deprinderile sale particulare, cu o comoră de virtuți moștenite de la străbunii săi, se vede ađi dape atâtea încercări, câmpit amenințat de o civilizațiune păcătôsă, de sentimente corupte, ascunse sub haina umanității ; dar cine este mai uman de cât poporul român, când în înțelepciunea sa ădice : « Fă binele și-l aruncă în apă ? » Nu înțelege îel însă umanitate, în a și vinde străinilor drepturile și moșia frământată în sângele străbunilor săi, nu înțelege el umanitate comerțul de sentimente, acel comerț nenobil ce se face între acei-ce ne propagă umanitatea ; nu înțelege Românul și nu va înțelege nici o dată, că este pentru el un bine, a nu da avânt instrucțiunii poporului rural și a deschide drum larg numai instrucțiunii de prin orașe, de care dacă ne dăm bine s'ema se prăvăla și se vor prăvăla mai mult străinii și acei ce nu sînt tocmai buni Români. Ce bine ar fi să înțelegă acesta acei-ce se cocoșcă sus, ădicând că au sentimente românești ! dar noi nu'i credem, până nu ne vor proba prin fapte că iubește pe poporul de jos, până atunci, noi vom crede că nu sînt Români, ci Bulgari, Greci, Fanarioți, Iudani romanisati, cari au speculat și se silesc să speculeze sentimentele acestui popor, compromițend și aducend pe bunii Români în critica pozițiune de a nu li creduți, când ar veni înaintea poporului cu o sinceră profesiune de credință. — Să nu credă cititorii noștri, că nu cunoștem folbșele incuscării raselor, dar această încercășare este bună, când se face întocmai cum se plămădește și dospăște pâinea, iar nu ca cum s'ar pune lapte acru în lapte dulce, a cărui urmare, o șlim cu toții, este despărțirea părții lichide de cé solidă. — Tot ast-fel este cu amestecarea raselor la noi ; de aceea sîntem desbinați și pe tărîmul ideilor, și p'al faptelor, și p'al sentimentelor. Iată pentru ce, dacă un istoric străin ar veni la noi și ar voi să și facă o idee de ceea ce sîntem și ce voim noi ca națiune,

nu știu, deși, cum ne-ar defini.—Deci, cu educațiunea politică și socială ce avem, nu mai putem duce, domeniul cugetării nu se impune cu ordinea ce guvernă societatea noastră, cu toate că viața exterioară a indivizilor și ordinea socială este guvernată de legi, totuși viața spiritelor și ordinea intelectuală nu eunoste de cât anarhia.

Lipsește de o dată convicțiunea la cugetători și credința la cei mici, cu un cuvânt n'avem bărbați capabili de a comanda și supuși dispuși a se supune. Când se află cugetători cu convicțiuni energice, sincere și prin urmare activi, își câștigă atâta autoritate asupra spiritelor leneșe, timide și inculte, în cât aceștia nici nu se mai gândesc să o scuture pe cât timp astă autoritate li se va părea legitimă și naturală. — Când, de exemplu, o idee justă, morală, începe să se aplice de către cei în drept, mulțimea o primește fără examen, precum principiul: este imoral să se pună în mâna oamenilor incapabili funcțiuni publice numai pentru a deslega problema nepotismului.— Ei bine, când asemenea ideile triumfă dicem că: societatea este într'o perioadă organică, adică ordinea naturală a ei este reprezentată în spirite prin o ordine morală corespondentă, că adică dreptul este tradus în fapte. — Numai atunci societatea progresedă, când este acord între idei și fapte, când merge dezvoltându-se prin acțiune și cugetare.

Dar acțiunea facultăților morale ale omului, ca și a facultăților intelectuale, devine mai întinsă și mai folositoare, cu cât este mai restrânsă. *Non multa sed multum* (nu multe, ci mult, adică puțin dar bun), ială secretul puterii de acțiune, ca și al cugetării. — A lucra cu stăruință și neîntrerupt asupra unui mic spațiu și asupra unui mic număr, este mijlocul cel mai bun să obținem rezultate mai sigure și mai durabile de cât când lucrăm pe un spațiu mai întins, asupra unui număr mai mare și la ore-cari intervale. Și cine ar pute profita mai mult de această maximă înăun de cât onorabili profesori despre a căror metodă am vorbit mai sus? Numai lucrând ast-fel vor pute da școlarii lor o direcțiune, numai ast-fel lucrând vor pute, dic, dota junimea cu un spirit scrutător, ca să potă eși din acel dedal de erori, de minciuni, de declamațiuni, de doctrine nenorocite, proprii a înșela spiritul și a corupe inima clasei ignorante. Și în adevăr că singura nădejde pentru un bun viitor e numai la dascăli, la oamenii virtuși, la Românii de inimă, a ne scapa de aceste idei otrăvitoare ce ne consumă societatea. Inima poporului este în mâna Eroilor, a dis un mare istoric. Ar fi trebuit să mai adauge că și șarlatanii de multe ori trec de Eroii.

Așa dar, voi, toți câți vă faceți apărătorii, luminătorii și prin

urmare Eroii poporului, fiți înțelepți și nu înșelați credințele și aspirațiunile lui, fiți meșteri în a-i căpăta prin fapte incredințarea și folosiți-vă de é în serviciul general și în folosul țării. Dragostea binelui și activitatea voastră, servind ca model la cei mai mici printre voi; gândindu-vă că viitorul țării, este viitorul copiilor voștri, iar de veți căuta a umbla tot pe căi piezișe, orbocăind prin întuneric după interese meschine, să fim cu toții siguri că nu vom fi departe de abisul ce ne va înghiți pe noi și copiii noștri pentru veșnicie. N. LIVEZÉNU

Schite din istoria pedagogiei. — Grecii

(Urmare) 1)

S O C R A T E

Acest geniū al omenirii, acest om de un caracter cum rar găsim în totă istoria, s'a născut în Atena, la anul 470 înainte de Chr. Tatăl său era sculptor, și cât-va timp chiar și Socrate învățase și se ocupase cu această artă. Urindu-i-se mai târziu, se dete la învățătură, se puse la studiul filosofiei. Și ce știa, ce învăța, împărțea bucuros și cu alții. Școlă regulată nu ținea, ci umbla desculț, rău îmbrăcat, neingrijit pe stradele Atenei, și unde întâlnea numai oameni, se apuca cu ei de vorbă. El singur nici că se ținea om învățat, ci cu un umor nimerit se asemăna cu maică-sa, care era mōșă, dicēnd că el ajută oamenilor să nască ideile. Era de un exterior urit, dar când își deschidea gura, te fermeca cu vorbele lui pline de înțelepciune. *Ascultând cum vorbește Socrate, — dice Lewes, — la început îți se pare ceva lucru hazliū de tot, fiind-că își îmbracă ideile în niște vorbe cari se pot asemăna cu batjocoritoarea piele a satirului. Îți înșiră spre pildă măgari, ferari, ciobotari, și tot cu aceleași vorbe îți se pare a'ți spune unul și acelaș lucru, așa, că om cu puțină judecată, ar ride ascultându'l. Dar căutând mai profund, meditând mai mult asupra spuselor lui, ne convingem că aceste vorbe cuprind foarte mult, poți dice totul, pentru-ca să înveți din ele cum să fii bun și înțelept.*

Lucru abstract nu găsești în vorbele lui, el totdeauna este practic. Când se lua cu cine-va la discuție, de ordinar se

1) Veđi No. 8 precedent.

făcea că nu înțelege lucrul despre care respectivul începea discuția cu el, îl lăsa pe acela să vorbească, cu întrebări fine îl incurca cumva și mai mult în discuție, ca așa să pătă vedea cari îi sint părerile adversarului său, și după aceea tot cu întrebări îl incurca, până ce-l făcea să și recunoască greșelile și necompetința de a judeca despre atari lucruri. Asta o făcea mai ales cu învățații de pe atunci, cari își dedău un aier mare față cu mulțimea profană, și pe cari Socrate adeseori îi făcea de ris tocmai în mijlocul mulțimii.

Socrate prin acest metod de întrebări, numit după el *metod socratic*, două lucruri își propunea să ajungă : a descoperi adevărul într'un mod inductiv și a-i face pe oameni să știe gândi.

Cunoste-te pe tine însu-ti, iată principiul de plecare în filosofia lui Socrate. Până la el, toți învățații se bălăbănău cercetând care este izvorul vieții : *apa, aierul, focul ori sângele*, de unde este D-zeu, cari sint relațiunile lui cu lumea ?!. El însă în loc de a se ocupa cu aceste lucruri, cu studierea lumii externe, își propune a se ocupa numai de lucruri practice, de lucruri din cari ne putem explica mai ușor cea ce este de făcut, care este scopul final și moral a acestei vieți.

Și meritul cel mai mare al lui Socrate este, că a pus temeliea *eticeii științifice*, virtutea o pune mai presus de toate, și știința și virtutea la el sint unele și aceleași lucruri, de aceea și dice că *numai învățații pot să fie virtuoși*.

El, contrariu celor emise de sofisti în capul lor cu Protagora, susține că *adevăr absolut există*, și ca să-l putem descoperi, trebuie mai nainte de toate să ne desfăcem de ideile noastre greșite, și apoi să ne adunăm noțiuni clare.

Și aici este călcăiul lui Achile în cele emise de Socrate. Contemporanii săi avău păcatul mare de a lua tot ce era ca lucru gata, chiar și ceea ce se presupunea numai despre un lucru, hruă ca realitate, iar când nu pricepău ceva, nu și dădău ostenela de a cerceta. Socrate se arunca cu vehemență asupra lor, ataca cu sarcasmul și ironia care îl caracteriza — totul, ce propovăduiau contemporanii săi, căci nu ura în lume nimic mai tare, de cât când cine-va se exprima cu ușurință asupra adevărului.

A mers atât de departe în căutarea adevărului, în cât nu s'a sfiit a cerceta și a se exprima chiar și asupra dogmelor religioase, care lucru apoi îi și causă mărtea⁽¹⁾. Și anume a

(1) Rău-voitorii săi l'a pârît că este imoral, că strică tinerimea și pentru asta fu condamnat la moarte în vârstă de 70 ani. Când s'a apêrat înaintea judecătorilor săi, numai cu 3 voturi contra l'a rău judecat, le-a dis : „Să nu credeți că

dat ocaziune la asta prin aceea, că a tăgăduit existența a mai multor zei și a învățat pe discipolii săi, că o singură ființă pré mărită, este creatorul acestui univers, și existența acestui creator a explicat'o și a dovedit'o într'un mod atât de hotărît și atât de înțelept, cum nimeni nu a mai făcut'o nici după el, nici înainte de el.

Pentru asta a trebuit apoi să mōră mōrte de martir, căci știința și adevărul totdeauna cere martiri, și ômenii nici-o dată nu au fost atât de buni și de înțelepți, ca să priceapă pe aceia, cari viața lor întrégă și-au sacrificat'o pentru binele ômenirii.

Socrate a fost un Christ al anticității.

Greșéla ce putem găsi în învățătura lui este, că și el ca toți învățații după timpurile acelea, schimbă definițiunea vorbelor cu ale lucrurilor, lua numele drept un lucru, de care se légă tot înțelesul, și nu este liber nici el de oreșcare pedanterie, scepticism chiar, mai ales în ceea ce privea părerea lui despre ômenire.

PLATONE⁽¹⁾

Marele învățat Hegel, așa dice într'un tractat al său, că filosofia adevărată cu Platone se începe. Tot cam acésta am puté-o zice și în privința pedagogiei, căci Platone a fost

„mă apăr din iubire către mine însu-mi, ei din iubirea ce o am pentru voi, ca nu cum-va osândindu-mă, să supărați pe D-zeii care m'a dat voué!“
Prietenii săi voiau să 'l scape din închisóre, dar el care privea în mōrte o înălțare către o viață mai perfectă, le-a dis, că nici așa nu ar putea trăi o viață rușinósă, și de ce să'și păteze viața sa tocmai la bătrînețe, fugind din închisóre. Vorbind amabil cu amicii săi, își béu otrava. Chiar și la finele vicțiilor sale a vorbit despre nemurirea sufletului.

(1) „Platone“ (a primit acest nume din cauza frunței sale late) cu alt nume „Aristoele“ s'a născut la a 427 a. d. Chr. Era în rudenie cu Solon. A primit o creștere fōrte îngrijită. Era un gimnastic esecent. În parte la jocurile olimpice, unde a fost și laureat, se pricepea și la musică și la până la vârsta de 20 ani se ocupa mai ales cu poezia. La vârsta de 20 ani devine discipolul lui Socrate, și nici nu se desparte de acesta până ce acela trăiește. Desgăsit de viață în urma nedreptăților ce i s'a făcut învățătorului său, se duce din Atena în călătorie, pe unde apoi își adună emostiōne multe și se face emosent cu învățații de pe atunci. După 10 ani de călătorie se întōrce îndărăt și începe a se ocupa cu educațiunea tinerimii, cu propagarea științei și a artelor în așa numita „școlă academică.“ De învățăcei avea copiii celor mai ilustre familii după atunci. Tot acum se pune și serie și principiile filosofice și învățătura ce a primit-o de la Socrate.

A murit la anul 348 a. d. Chr.

aceia, care în cartea sa intitulată *Republica* stringe pentru prima dată într'un sistem ôre-care toate principiile despre educațiune.

În principiile sale de educațiune, Platone se apropie foarte mult de principiile stabilite de Licurg în Sparta. El atât individul, cât și averea, privește ca posesiune a statului, și zice că pedagogia este o parte a științelor politice, și tocmai pentru aceea statul chiar în interesul său este dator a da educațiune copiilor. Atât numai, că până când legile și principiile de educațiune spartane nu țin socotélă de inclînările și slăbiciunile sufletesti, până atunci, Platone zice că la educațiunea unui copil să se ia în considerațiune acesta.

Partea slabă a principiilor lui sînt, că înainte la individul se reduce la nimic, face deosebire între om și om, ba nici nu privește ca ômeni pe toți, ei numai pe cei din clasa privilegiată, sclavii nici că se ia în considerație când este vorba despre educație, ce nu e pentru ei! Cu un cuvînt în principiile lui de educațiune nu prîe e multă umanitate... Este atât de scrupulos, ține atât de mult la aceea, ca educațiunea să mîergă după un calapod anume făcut, în cît oprește din mîna educatorilor și poezia, care după a lui părere dă naștere unor porniri sufletesti care se contrazic cu pedagogia sa pedantă, o oprește pe aceea în mersul ei. Și după părerea lui, averea asemenea este un lucru ce împiedică dezvoltarea statului, ce pune piedici educațiunii, de ôre-ce averea îi face pe ômeni rîi, este izvorul celor mai multe viciuri omenești.

Pentru femei are prîe puțină considerație, pe lângă toate că vrea ca acelea în societate să aibă tot acelaș rol, pe care îl au bărbații: să fiă soldați, să ia parte la guvernarea țerii, cu un cuvînt le dă un teren mare de activitate, pe care nici în zilele noastre nu-l au femeile, și nici că au fost de atunci și până aci pedagogi, cari să li împărtășit aceste idei ale lui Platone, principii pe care dacă le am adopta, nu ar mai pute fi vorba despre *viața familiară*, despre *creșterea mamei*.

Dar de aceea nimeni nu pôte tăgădui, că Platone a fost, care a ridicat pedagogia la un grad pe care nu-l avea înainte de el. El a accentuat, că *educațiunea este cea mai importantă problemă de deslegat pentru un stat*, el a scris că *educațiunea are de scop dezvoltarea armonică, fizică și intelectuală a omului*.

Ceea ce a început dascălul său Socrate, el a urmat mai departe. El a țis, că scopul vieții este fericirea, și că fericirea o găsim atunci, dacă vom fi înțelepți, iubitori de dreptate, curajoși și cu cumpăt. Aceste sînt cele mai mari

virtuți, pe aceste trebuie să le cultive și desvolte educațiunea.

Ce ideal avea el despre viața socială, vom pricepe atunci, dacă ne vom gândi la vorbele unde zice, ca *cei înțelepți să guverneze, cei curajoși să apere țara, iar agricultorii și industriașii să fiă prototipul cumpătului. Iar legile după care se cârmuiește statul, să fiă bune; să fiă făcute așa, în cât să nu dea naștere unor nedreptăți.*

Iar care este punctul de plecare al său în privința educațiunii, vom înțelege citind din tractatul său sus amintit, pasagiul unde zice că omul e neputincios și slab, că pentru ca să pătă trăi, trebuie să formeze societatea, că la început chiar și societatea se poate asemăna cu un mic copil, și educațiunea este menită de a întări omenirea, de a-i înlesni traiul.

Vedem dar, că el aci se referă la suma indivizilor, la societate, și dacă în principiile sale este ici colo preocupat de *idea de stat*, fără considerare de indivizi, asta ne o putem explica din aceea, că și el, ca toți contemporanii săi, privea în mărirea și puterea statului și fericirea indivizilor și gândea că pedagogia și-a rezolvit problema, dacă a lucrat la mărirea statului; și nici că avea înaintea lor educația alt scop.

Asta să nu ne mire. Omenirea după atunci nu era atât de înaintată în cultură, nu putea pe atunci să aibă admirație de cât către un colos, către o putere mare, până ce în zilele noastre și un singur om poate să producă o adevărată revoluție și reformă pe câmpul ideilor.

Alt-fel Platone a avut mare înviurire nu numai asupra pedagogiei de pe atunci, dar chiar și astăzi câți sînt și câți o să mai fiă cari vor învăța cu drag de la el.

Și el a făcut un imens serviciu omenirii și atunci, dacă nu ar fi dat nici o idee nouă în lume: el s'a făcut neperitor și prin aceea, că a cuprins în scris învățăturile lui Socrate, că a adăugat către metoda lui Socrate și metoda de *analiză și sintesă* al său, metod prin ajutorul cărui ideile s'a putut și mai bine lămurii, noțiunile s'a putut și mai lesne câștiga.

Apoi a fost primul om la greci, care a înființat o școală mai naltă regulată, așa numită *academie*, și prin această a dat educațiunii o formă mai naltă, pedagogiei un avânt mai puternic.

Socrate nici că se putea să aibă un discipol mai ilustru, și nici unul din discipolii de ai lui nu a făcut atâta, cât a făcut Platone, nici unul nu a fost mai demn de marele Socrate.

Scerile ce ne-a rămas de la el, așa numitele *dialoguri*, sint multe, nu sint însă toate autentice. Și după cum ne spune *Ueberweg*, aceste scrieri nu ne înfățișează întreaga filosofie a lui Platone, ci mai mult ne arată cum s'a format aceea in- cetul cu inctul.

Și fiind-că tocmai filosofia lui este aceea, care este mai instructivă cu pedagogia, este baza ei, cred că nu va fi inu- til a ne ocupa pe scurt cu principiile lui filosofice.

Ocupându-ne mai de amănuntul cu filosofia lui Platone, observăm numai de cât, că în aceea se gădesc toate princi- piile adoptate și discutate de antecesorii săi. Și asta este ceva foarte natural, de 6re-ce el a fost primul care a scris ceva lucru filosofic sistematic, și așa trebuia să îmbrățișeze în aceea totul ce auăise și ce gândea. Este însă o așa le- gătură, dacă nu tocmai în fond, dar în aparență, între aceste diferite principii și sisteme, în cât noă ni se pare una și aceeași. De aici putem vedea dialectica puternică și darul de a ști scri a lui Platone.

El privește materia sau nemărginitul ca mamă a tuturor, ideia sau mărginitul ca tata tuturor, numărul ca ceva legă- tură între aceste două.

După părerea lui, — precum ne spune *Ueberweg*, — știința adevărată nu este rezultatul observării intuitive, ci a inte- ligenții, căci rezultatul celei d'intăii este numai o părere, o credință. Căci dacă pentru oră și cine este adevăr aceea ce i se pare lui, atunci este imposibil adevărul absolut, deo- sebirea între adevăr și neadevăr. Observarea intuitivă se referă numai la aparența lucrurilor, iar inteligența pricepe gândirea, recunoște ideia; cu ajutorul dialecticii pătrunde în lăuntru lucrurilor.

Tot el ne spune, că la înălțimea ideii ne ridică arta, mai ales musica, care este menită a ridica pe om din materia- lismul grosolan, și că mai ales iubirea este aceea ce l in- demnă pe om spre cugetare, din care rezultă apoi ideia.

Despre sufletul omului dice că acela este într'atăta inru- dit cu ideia și că ideia îi este atât de strâns legată, în cât m6rcea nu p6te să i despartă și că sufletul este nemuritor, căci nici creatorul nu p6te să vrea ca să p6ră ce este frumos.

Ideia cea mai principală este *bunul*. Și a fi bun nu este nici ca să aduni înv6țătură multă, nici ca să i câștigi plăceri, ci ca să te apropii cât mai mult de D-deu.

Iar asta prin educațiune se p6te, și fiind-că statul are mai multă putere, el este mai mult dator de a educa pe cetă- teni, după cum îi place și i vine la socot6lă, căci inaintea

lui Platone *frumosul* vine cu ceva supus trebuinței, mai puțin de cât bunul.

Altfel, toată filosofia nu este de cât o limpedere a tuturor ideilor cari preocupă pe filosofi de pe atunci, este de mirat numai aceea, cum și un cap luminat ca al lui Platone, a putut dice că trebuie ca o clasă a societății să fie monopolul celorlalte clase, și precum am arătat și mai sus, el de și a definit fericirea și scopul educațiunii, a greșit însă prin aceea, că, nu întemeiat pe o adevărată educațiune individuală, voesce fericirea omului, nici prin a-l ridica pe om la demnitatea ce i se cuvine, ci 'l pune atât pe acesta, cât și pedagogia în serviciul statului și toată practica filosofiei lui nu lînea la altceva, de cât la ridicarea statului pe socotela indivișilor. S'a ridicat însă prin asta și pedagogia, căci el, ca mijloc de ridicare și fericire a statului, a primit încă din capul locului — educațiunea.

(Va urma)

LITERATURA POPULARA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BONAPARTE⁽¹⁾

«Amăritul Bonaparte
 «Stând în adânc de departe,
 «Când a fost el să pornescă,
 «La Elena⁽²⁾ să robescă,
 «Ochii 'n sus 'i-a ridicat,
 «Din inimă a suspinat
 «Și din gură a cuvântat:
 «Să trăești, țară frumoasă,
 «Din toată lumea atesa,
 «Să trăești țară iubită,
 «În vezi să fii fericită,
 «Că eu nu te-oii mai vedé

(1) În numărul trecut al revistei noastre, am vorbit între altele de cartea d-lui I. P. Retegan, numită „Traclăfii și viorele“, când am promis să reproducem din é. Iată că începem.

(2) Insula St. Elena, unde a fost exilat Napoleon I.

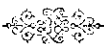
«In totă viața mé.
 «Paris, tron împărătesc,
 «Eū acum te părăsesc.
 «Voi, prietenii mei iubiți,
 «Fugiți, de vreți să trăiți,
 «Că Alexandru (1) împărat
 «Iacă ne-a 'nconjurat,
 «Cu cazaci și cu muscani
 «Veniți acum de mulți ani,
 «Cari, precum socotesc,
 «La Paris acum sosesc.
 «Ah, surorii și frații mei,
 «Unde vor fi acum ei?
 «Leliția, maica mé,
 «Jalnică si-ya și é!!
 «Ludovica, împărătesa
 «Cé care văduvă rămase
 «Cu copilul micuț în brațe,
 «Oh, amar de așa viață!
 «Oh, fiul meu cel iubit
 «Care adî l'am părăsit,
 «De-aș pute ca să-l mai ved,
 «Inc'odată să mă 'ncred,
 «Cum mai trăiți voi pe lume,
 «Măcar jalnică, fără nume,
 «Nu pot să vă povestesc,
 «In gré cale ce pornesc;
 «Pre marca către miază-zi,
 «Unde, dacă voiți sosi,
 «In locul de a pălîni,
 «La Eleua voiți robi.
 «Elena-i un stan de piatră,
 «Tot cu apă incongiurată,
 «Cine mere(2) nu mai scapă,
 «In viață nici odată;

(1) Alexandru, împăratul Rușilor, cu care s'a bătut Napoleon I

(2) „Mere“ în loc de „merge.“

«Unde nimic nu se vede
 «Nici pământ, nici iarbă verde
 «Numai marea ce sărată
 «Și cu foc încongiurată.
 «In Europa ce mare,
 «Intărită forțe tare,
 «Iată-mă la ce-am ajuns,
 «Iată-mă la ce m'am dus,
 «Iată-mă la ce-am venit,
 «In ce loc m'am saluit, (1)
 «Eú treimii n'am slujit, (2)
 «Slobod până am trăit,
 «Dar aceia m'a bătut :
 «Din trei locuri am pierdut,
 «Tot bunul ce am avut !
 «Țarul m'a încongiurat
 «Și în lipsă m'a prădat.
 «Archangele, drepte sante, library Cluj
 «Adu'ți și de mine aminte,
 «Că-s un cap încoronat
 «Și cu sceptru de împărat ;
 «Ingröpă-mă 'n țara mé,
 «Nu mé tare depărta ;
 «Nu mé duce așa departe,
 «Că eú am fost Bonaparte !»

GALINI MOLDOVANUL

PEDAGOGIA EDUCATIVA (3)

Cé mai neapărată trebuință de educațiune

Oricine a stat să reflecteze, să cugete mai adânc asupra slăbirii autorității religioase, a trebuit să recunoască

(1) Unde am desbarcat și m'am aședat.

(2) Adică n'a ascultat de cele trei mari puteri europene : Rusia, Anglia și Germania.

(3) Veși numerele trecute ale acestei reviste, sub acest titlu.

negreșit că cauza, că izvorul acestei pierderi a religiei este însăși autoritatea religioasă, care, pe de o parte, prin lipsa de învățatură și prin fățarnicia, prin abuzurile și escesele reprezentanților ei, a stins ori-ce simțiment de credință, de pietate și de respect din sufletele credincioșilor; iar pe de altă parte, prin pretențiile ei exagerate și multe contra firii omenești a încurajat pe toți să nesocotească și să calce în picioare chiar prescrierile bune.

În adevăr, când purtarea *cé ré*, stricată, coruptă a unora din episcopi, mitropoliți și mai a tuturor călugărilor, când această purtare s'a dat pe față, când s'a cunoscut de persoanele cari-i priviau ca pilde bune, atunci înțelege ori-cine că aceste persoane și-au pierdut ori-ce pietate, ori-ce evlavie. Și cum ar pute fi alt-fel, când cutare episcop, mitropolit sau vicar afurisește, batjocorește, despopește pe toți acei cari sînt învinovați că mănincă carne în post, că nu sînt cinstiți în căsătorie, pe când unii din acești episcopi, nu numai că nu pădesc nici un post, dar cea ce este mai rău, pângăresc familiile cari au avut încrederea în ei, introduc desbinarea între bărbat și femeie, sparg casele, corup copiii și risipesc averea minorilor; fără să mai vorbim de relațiile lor cu femei fără bărbați, pe cari le trec de rude ale lor; fără să mai pomenim de minciunile ce ei spun fără sfielă, de înșelăciunile ce ei sevăresc, de intrigile ce urzesc, de nedreptățile și asupririle celor mici, precum și de jăfuirea tuturor celor ce au trebuință de ei. Ei bine, cum ar fi cu putință să mai aibe cine-va respect, stimă sau considerație către asemeni persoane, când o dată li s'au dat pe față purtarea *cé ré* a lor? Cum ar pute ave cine-va încredere în vorbele unor ast-fel de episcopi sau preoți, când știe că nu sînt de cât niște

fățarnici? Aci mi aduc aminte că, o dată trecând prin satul Căldărușani, unde se află o mănăstire de călugări, am văzut prin mai multe grădini câte o căciulă călugărească pusă în par și haîne negre întinse. Ajungând la primărie, unde se aflău mai mulți săteni și sătence, și întrebându-i despre acestia, mi se răspunse suridînd: «De! ce să faci și bieții părinți tot între zidurile lor?! Mai ies și ei la lumină, să nuă vadă și alt-fel de lume. De, în mănăstire nu pot ține copii și rude, de aceea vin de le ved afară.—Da ce vorbești așa, Mărine, domnișorului, intrerupse o babă clonță care sta rezemată de ușă. Ia mai bine, spune pe față că vin și ei la drăguțele lor, să vă fie fața cinstită.—Dar bărbații acestor femei nu le dic nimic, or n'aũ bărbați? întrebă domnul care mă întovărășia.—Ba da, aũ, aũ tôte bărbați, răspuseră pe întrecute sătenii și sătencele de față, dar părinții aduc mălaiu, fasole, vinișor, ba mai plătesc și birurile bărbaților drăguțelor lor, așa că ei sint tovarăși pe casă, pe copii și pe... tot.»—Vorbind ast-fel, risul se plimba pe buzele lor.—De la primărie merserăm la o biserică unde erau zugrăvite grozăviile iadului și ale judecării de apoi, dar sfinții ca și dracii erau de o potrivă sgăriați și cu ochii scoși. «O să punem să dé cu var peste tot, imi diseră episcopii bisericeii, doi săteni cărunți; căci vedem că locuitorii nu mai aũ frică de sfinți, nici de draci, nici de vămile vădudului, că alfel dicca părintele Paisie, care vine pe la țarcovnic, să mai zugrăvescă el tot așa cum a fost, dar dacă lumea noastră a ajuns să nu mai ție la d'alde astea, atunci pentru ce să mai zugrăvescă.

Te niți în alte sate, unde nu mai este mănăstire în apropiere, că ómenii sũt mai cu frica lui Dumnezeu!

când pe aici, p'împrejurul sfintei mănăstiri s'a rēit lumca de tot.—Dar pe lângă schitul de călugărițe de la Țigănești, ce cusur are? întrebă preotul care ne însoția.—Ei, p'acolo și mai oliolio, respunse unul din epitropi. P'acolo încăi, a luat Dunnețcū de tot, nu știu unde om ajungē.»

Dupē ce m'am despărțit de aceste persōne, cugetam în mine ast-fel: «veți, vecinătatea călugărilor și călugărițelor aū făcut un rēu fōrte mare țeranilor, căci nu numai i-aū făcut să-și piardă ori-ce simțimēt religios și ori-ce respect către persōnele și lucrurile bisericești, dar cea ce e mai rēu, a stins în ei ori-ce scintee de demnitate personală și de onōre casnică.

Dar acēsta nu e totul. Acum an am vizitat mai multe penitenciare din țară și în fie-care am găsit mai mulți preoți și călugări, osândiți pentru omoruri și alte crime revoltătore. Ei bine, dacă la acēstă purtare ré a unora din fețele bisericești, adaugi lipsa lor de învățatură, apoi nu cred că se va mai afla cine-va care să nu recunoscă, dimpreună cu noi, că una din cauzele slăbirii credinței religioase este însuși clerul, și acēsta n'o dic numai pentru clerul român, ci pentru ori-care alt cler. Dar noi am dis mai sus că și unele din prescrierile religiunii aū contribuit la acēstă răcēlă religioasă, căci ele ordonă lucruri cari mai că nu mai pot fi pădite de nimeni, și din care causă sint călcate fără nici o muștrare de cuget de toți credincioșii, cea ce obicīnuește, încuragēză pe mulți din ei ca să calce treptat și alte prescrieri ale religii, cea ce duce pe nesimțite la disprețul și al părților bune, al părții neapērat necesare societății, adică al *moralei*.

Din cele disē până aci, s'a învederat că decadența

morală și intelectuală a clerului, precum și unele prescrieri religioase sînt cauza răcelei și disprețului religioasă la care vedem că tinde societatea modernă. Unii însă nu se învoesc la acesta: ei susțin că omenirea nu mai este așa de religioasă ca în vremile trecute din cauza învățăturelor, căci omenii învățați nu vor să se mai supună orbește la vorbele clerului, ba încă acești învățați se silesc să deschidă capul și celor neînvețați și să-i facă să creadă că trăsnetul, fulgerul, ploia, uscăciunea, lumina și căldura, zăpada, gerul și toate celelalte arătări ale puterii numite Dumnezeu în religie, vrîu să-i facă să creadă, și dic, că toate acestea nu vin de la Dumnezeu și nici nu sînt făcute cu știrca lui Dumnezeu, și pentru ca să-i încredințeze despre acesta, omenii de știință fac și ei fulger, trăsnet, ghiață, lumină, căldură, ba încă prind chiar trăsnetul din cer, servindu-se de paratoner. Afară de acestea, multe superstiții ajută religia, așa de exemplu, când trosuia icóna, omenii credeau altă dată că este din porunca dumnezească și acesta îi umilia și îi făcē să tremure, pe cînd astăzi și cel din urmă învățator știe că icóna trăsnește din cauza umezelei sau uscăciunii, și așa mai încolo.

E. B.

MAXIME ȘI CUGETARI

Datoria cetățenului. În nici un timp, ostenele unui bun cetățen nu vor fi nefolositoare. Vorba, privirea, fisionomia, gesturile, rezistența mută și atitudinea sa, servă patria sa.

—o—

SENECA.

Corpul și sufletul. Admit ca omul să aprecieze firește corpul său, îi este tutorele natural; el trebuie să-l trateze cu indulgență, nu trebuie să i se facă sclav. Își crează mulți stăpâni,

dacă se plăcă voințelor corpului, când se preocupă mult de dânsul, când 'i face tote voile. Să'l tractăm, nu ca și când am trăi pentru el, ci ca neputând trăi fără el. Pré multă aplecare pentru corp este o causă perpetuă de teròre, de inchiitudine, de umilire. Pentru cel care dă mare preț corpului, onòrea n'are preț.

SENECA.

—0—

Acei, cari servă numai o parte din cetățeni și negliă pe ceilalți, introduc în Stat cel mai funest fragel, discordia.

CICERONE.

—0—

Diformitatea corpului nu înegrește un frumos suflet, dar frumusețea sufletului se reflectă asupra corpului.

SENECA

—0—

Corpul este îmbrăcătura în care natura a închis sufletul nostru... Nu este téca care face tăișul spadei rău sau bun.

SENECA.

—0—

O frumosă figură, este o recomandație mută.

PUBLIUS SYR

—0—

Un corp frumos fără suflet frumos, se asemănă cu o ță fără sòre.

A. S.

—0—

Curajul. A disprețui durerea și mòrtea, sint primele datorii ale omului. Numai cu această condițiune vom fi stăpâni pe virtutea noastră.

CICERONE.

—0—

Mândria. O mândrie basată pe un mic merit, sémână unei piramide așezate cu vârful în jos.

Modestia este fòia de viță a talentului.

Ca să ajungi pe culmea unui munte trebuie să te sui.

Adesea în societate ca să ajungi la culme trebuie să te cobori.

V. Radović.

Ploșești-Sucéva.

CUM ÎNVÊTA GERTRUDA COPIII SEI?

(CAPUL D'OPERĂ PEDAGOGIC AL LUÎ PESTALOZZI,
COMPUS DIN 14 EPISTOLE ADRESATE AMICULUI SÈU GESNER)

EPISTOLA A SÈPTEA (1)

Amice-Gesner, în acéstă scrisòre imi propun să scriu despre învêțămîntul elementar al limbii și al formei, adică despre metodă.

Sunetul. Din cele scrise în epistolele precedente ai vèdut că ântâiul element al învêțaturii este sunetul, care còprinde trei mijlòce speciale de învêțămînt :

1) *Studiul sunetelor*, sau mijlòce pentru formarea organelor vorbirii;

2) *Studiul vorbelor*, sau mijlòce pentru a învêta pe copii să cunòscă lucruri isolate, în parte;

3) *Studiul limbii*, sau mijlòce pentru a ajunge copilul să se exprime cu precisiune asupra lucrurilor cunoscute lui și asupra a tot ce el pòte ști în privința lor.

Studiul sunetelor.

Acest studiu se împarte în studiul *sunetelor vorbite* și în studiul *sunetelor cântate*.

Sunetele vorbite trebuesc cunoscute de copil tòte și cât mai curènd. Ar trebui să le cunòscă pe deplin chiar mai înainte de a ști să vorbescă, ar trebui să le știe repeta fără greșelă și cu înlesnire înainte de a avè sub ochi literile alfabetului.

Abecedarul va cuprinde deci întregul șir al sunetelor din cari se compune vorbirea și, în fie-care familie, copilul care se cășnește să silabisescă, ar trebui, în tòte zilele, să repete aceste sunete în fața copilului din lègân; acéstă repetire dèasă le ar întipări adânc în memoria acestui din urmă și i ar da o cunoștință generală și neștersă pentru totdeuna din

(1) Veđi No. 7 al acestei reviste.

mintea lui, înainte chiar de a fi capabil să pronunțe vr'un sunet.

Nimeni nu ș'ar puté închipui, dacă nu ar fi vădut, cât de mult pronunțarea sunetelor simple, precum *ba ba ba*, *da da da*, *ma ma ma*, *la la la*, *ta ta ta*, etc., etc., deșteplă atenția copilașilor și câtă plăcere le face! Nimeni n'ar crede de asemenea câtă ușurință dobândesc copiii pentru învățatură prin cunoștința timpurie a sunetelor.

Void s'aplic acest principiu (că adică este folositor ca copilul să cunoscă sunetele înainte de a fi în stare să le repete); incredințat, afară de acesta, că dupe cum nu e indiferent să știm ce chipuri și ce lucruri trebuesc puse sub ochii copilului, de asemenea nu e indiferent să știm ce sunete trebue să'i facem la urechile lui, am compus în acest spirit o carte pentru mame. În această carte dau, cu ajutorul figurilor *iluminate*, noțiuni intuitive, nu numai asupra elementelor numărului și formei, ci și asupra tuturor celorlalte proprietăți esențiale percepute de cele cinci simțuri ale noastre. Așigurând și însuflețind ast-fel, printr'o intuiție multiplă, cunoștința unui mare număr de numiri, eă prepar și înlesnesc învățămîntul citirii, și, de asemenea, întipărint sunetele în memorie înainte de a începe silabisirea, eă prepar și înlesnesc acesta, chiar la vârsta unde, mulțămită cărții mele, sunetele își fac locuința și se aședă în capul copilului, înainte de a fi el în stare să pronunțe o silabă.

Am de gând ca, la aceste tablouri intuitive pentru ântăia copilărie, să adaug o metódă, unde fie-care din vorbele ce se cuvine a se spune copilului asupra fie-căruia din lucrurile ce i se înfățișeză, va fi arătată c'o ast-fel de precisiune, în cât muma cé mai neesperimentată va puté face dupe gândul meă, pentru că é nu va mai avé trebuință să adauge nici un singur cuvînt la cele scrise de mine.

Ast-fel preparat, prin această *Carte a mamelor*⁽¹⁾, împrietenit cu tóte sunetele prin această întrebuintare fôrte simplă a recitării alfabetului în fața lui, de'ndată ce organele copi-

(1) „Cartea mamei” s'a publicat în 1803. E un studiu al corpului omenesc, în dece părți, luerat de Pestalozzi în unire cu Krüsi.

lului se vor arăta gata a funcționa, va trebui să fie obicnuit a repeta, de mai multe ori pe zi, unele din seriile sunetelor cari se găsesc în *Abecedarul său* (1); el le va repeta numai jucându-se și i se va lăsa pentru acest exercițiu aceeași voie ce i se lasă pentru pronunțarea sunetelor la întâmplare.

Cea ce deosebete cartea mé de tôte cele de mai nainte, e metoda generală, lesne de înțeles de școlar însuși. Acestă metodă constă a pleca de la vocale; apoi, puind treptat consune înainte și dupe acele vocale, a forma silabele până se învață tôte ast-fel și a înlesni prin acesta citirea și pronunțarea.

Pentru a ajunge la acest rezultat, s'a luat o vocală și s'a pus succesiv dupe é fie-care din consune, de la **b** până la **z**; pe urmă s'a luat o altă vocală și s'a urmat tot de asemenea, și așa mai încolo până s'a sfârșit tôte vocalele, formând ast-fel mai întâi silabele simple și ușore, precum: *ab, ad, af, ah, am, etc.*; apoi înaintea fie-cării din aceste silabe simple s'a pus iarăși treptat consunele cari s'adaugă în mod firesc în vorbirea zilnică. De exemplu, înaintea silabei *ab*, s'a pus *b, g, ș, st, etc.*; așa:

b ab,
g ab,
ș ab,
st ab,

Din tôte vocalele s'a format ast-fel întâi silabele cele mai lesniciose prin simpla adăugare a unei consone, apoi cele mai grele prin adausul mai multor consone. Prin acest mijloc a trebuit să se ajungă negreșit a repeta adese sunetele simple și a pune alături, una lângă alta, dar într'un mod general și dupe serii, tôte silabele cari s'asemănă și cari sint compuse din aceleși elemente: condițiuni cari ajută într'un mod singular a se ține minte și a nu uita nici-odată sunetul ce ele înfățișază, precum și a învăța să citească în același timp.

Folosele cărții mele sint precisate în é însuși, și adică următorele:

(1) Acest abecedar se tipări în 1801, sub titlul: „Instrucție pentru a învăța silabisirea și citirea.“

1) E ține pe copii asupra exercițiilor pentru numirea de sunete a fie-cării silabe în parte, atât de lung timp până când ei au dobândit în acesta o pricepere îndestulătoare.

2) Cartea mé profitând în genere de asemănarea sunetelor, face plăcută copiilor repetiția aceiași forme și prin acesta înlesnește rezultatul ce cinc-va vrea să dobândească: adică a întipări sunetele în spirit așa de adânc în când să le aducă în stare a nu mai fi uitate.

3) Cartea mé aduce în curând pe copii în stare să pronunțe foarte repede și dintr'odată, fără să mai aibe nevoie de a silabisi mai întâi, ori-ce cuvint nou format prin adaus de consune separate și compus ast-fel din alte vorbe ce ei cunosc foarte bine; apoi é ajută pe copii să pôtă spune pe din afară acele reuniri de litere, cea ce le ajută mult, mai târziu, să scrie esact.

În scurta instrucție preliminară asupra modului de întrebuințat cartea, mumele sint invitate să pronunțe ținnic, de mai multe ori și în diferite feluri, seriile de sunete cuprinse în é, să le pronunțe însiși copiilor cari nu știu încă să vorbescă, pentru ca să escite atenția lor și să le pună sunetele în memorie. Mumele sunt datore să-și îndoască zelul, și să repete din nou întâile exerciții, de 'ndată ce copilul începe să pronunțe, pentru ca el să pôtă atunci repeta sunetele și ca să învețe ast-fel a vorbi repede.

În scopul de a înlesni copiilor cunoștința *literilor*, care trebuie să se facă înainte silabisirii, le-am adaus la cartea mé, însă săpate în caractere grõe; ast-fel semnele cari le deosebesc isbesc mai mult la ochi.

Fie-care din aceste litere va fi lipită a parte, pe carton, și arătată a parte copilului. Mama, ca și dascălul, va începe prin vocale, cari vor trebui a fi culorate roșii pentru a le deosibi. Înainte de a merge mai departe, școlarul va trebui să le cunoscă și să le pronunțe curent. Toemai atunci se vor arăta copilului consunele, una dupe alta, dar *tot-dauna însofite de o vocală*, pentru că consunele n'au sunet ele singure, și nu se pot pronunța de cât cu ajutorul vocalelor.

De 'ndată ce copiii încep să cunoscă destul de bine literile,

fie prin acest exercițiu particular, fie prin silabisirea propriu disă, despre care am să vorbesc îndată, atunci ântăile silabe pot fi înlocuite prin caracterele întreite cari se găsesc tot în cartea mé. D'asupra literilor tipărite, cari pot fi mai mici, sint puse literile scrise de mână. Trebuie pus copilul să spună fie-care silabă de litere tipărite și apoi să repetască silabele cu litere scrise. El învață ast-fel, fără pierdere de timp, să citască dintr'odată alfabetul tipărit și cel scris de mână.

Orî-ce silabă nu e alt-ceva de cât un sunet (o articulație) format prin adaus de consune la o vocală, și, prin urmare, vocala e temelie silabei; de acea vocalele trebuie arătate mai ântăiu, fie sub forma de litere mobile (mișcătore), fie pe tabla atârnată de părete. Acéstă tablă presentă la marginile de sus și de jos niște gardine destinate să țină literile și permițend să fie împinse cu înlesnire la drépta și la stânga. Conducându-se de cartea mé, muma saũ dascălu va pune succesiv consunele înaintea și 'napoia fie-cării vocale, ast-fel: **a**, — **ab**, — **b ab**, — **g ab**, etc. Fie-care silabă va fi pronunțată de învățator și repetată de școlari pînă când le va fi cu neputință de a o mai uita. Apoi, copiii vor fi puși să numescă literile aparte fiecare, când pe rând, când pe sărite (adică întrebându-i ântăia? — a treia? — a doua? etc.) și să pronunțe pe din afară silabe ce li se vor ascunde.

Este de neapărată trebuință ca copiii să nu înainteze de cât fôrte încet, mai cu sémă în partea ântăia a cărții mele, și să nu trecă nici-o-dată la un exercițiu nou, pînă când cele trecute nu vor fi lăsat în spirit o întipărire adâncă și neștersă; pentru că acéstă parte este temelie învățămintului complet al citirii și tot ce vine dupe acéstă parte se clădește pe acéstă temelie numai prin adause ușore și treptate.

Când copilul a ajuns ast-fel să numescă silabele cu ôre-care ușurință, atunci le putem varia exercițiile prin alte proceduri. De exemplu, se pot adăuga litere unele la altele, pînă se va forma un curent, avënd grija de a pune pe copii să spună dintr'odată, cu o singură pronunțare, fie-care din aceste reuniri de litere; ast-fel: *c*, *ca*, *cap*, *cape*, *capel*, *capete*, *capetel*, *capele*. Ne întorcem apoi pe același drum tot asemenea, impri-

mând literile una dupe alta ; ast-fel : *capetele, capetel, capete, capet, cape, cap, ca, c*. Reîncepem aceste două exerciții, făcându-se când unul, când cel-alt, pînă când copiii știu pronunța vorba în silabe fără greșelă și chiar pe din afară. Putem începe și cu sfârșitul cuvintului și a proceda în același mod.

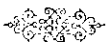
În sfârșit, împărțim vorba în silabe, punem pe copii să numere silabele, apoi să pronunțe și să silabisască fie-care din ele, în rînd sau pe sărite.

Este de mare folos, mai cu sémă în școle, să se obișnuască copiii, de la început, ca să pronunțe toți împreună în același timp fie-care din sunetele ce li se arată, sau despre cari sint întrebați prin numerele literilor ori al silabelor, ast-fel ca toate sunetele exprimate să fie auzite ca și cum ar fi pronunțate de o singură gură. Acest ritm face învățămîntul mecanic și are o putere foarte mare asupra simțurilor copiilor.

După ce se sfârșește cu totul exercițiile pe tablă, atunci se dă în mîna copiilor și cartea. Acésta va fi întăia lor carte de citire și ei vor fi ținuți la é, pînă când vor fi ajuns să-o citească cu cé mai mare înlesnire.

(Va urma)

E. B.

MINUNATI! MINUNAT DE TOTI!

«Frate, ajută-mă și te voiü...», ast-fel începe un studiü al D-lui N. C. Sărulénu, din Ploești, prin care studiü arată folósele ce ar trage Româniü, dacá s'ar întovărăși între dênșü ca să-și cumpere or-ce le ar trebui, la vre-unü din tovarăși; de acea D. Sărulénu, după ce desvăluéște în scurt folósele ce membrii unei asemenea societăți ar trage, apoi face apel la *toți meseriașü și producătorü românü din fie-care oraș sau localitate ca să se unéscă între dênșü și să formeze o societate de consumașiunc și de sprijin reciproc pentru desvóltarea industriei națiionale*, pentru care a și întocmit D-sa un proiect de Statute.

Ne pare réü că spațiul nu ne permite să reproducem acest studiü întreg și proiectul de statute în cestiune. Totuși vom face tot ce se va puté ca să'l facem cunoscut cititorilor noștri, rămăind ca mai pe uriná să facem și noi propuneri în acéstă privință.

«De la un timp încôcc, apròpe tòta lumea, ñice D-nul Sărulenu, discută cestiunea înființării unei industrii naționale, ca o trebuință de viață... Mici începuturi de industrie s'au ivit p'ici pe colé, ele însă nu se cunosc unele pe altele. Cè mai mare parte din lume la noi își are ochii ațintiți la guvern și aștéptă ca prin făurirea unei legi mai bine sau mai rău întocmite, să nască, să se mănție și să se desvolte industria nôstră națională. Fără să contestez marea influență ce guvernul pôte și trebuie să aibă în desvoltarea și susținerea industriei, sint de părere că acé parte de lume uită un factor mult mai puternic de cât or-care guvern, adică pe *cetățelenu cooperator* sau conlucrător la marea fapt al întemeierii industriei naționale, voiú să'i vorbesc eu, lui më adresez acum, lui 'i ñic: „*ajută-mé și te voiú ajuta*“... Aci e locul să spuiú că, fiind-că am de scop să înființaz o societate de meseriași în Ploesți, nu voiú privi în întregul seú industria nôstră în tòta țara, ci më voiú mărğini în județul Prahova și mai cu sémă în Ploesți. Industriale ce noi am avut sint: tábăcăriă, cismăria gròsă și subțire, curelăria sau fabricarea hamurilor pentru cai, croitoria pentru bărbați și femei, tēmplăria, dulgheria, zidăria, cãldărăria sau fabricarea vaselor de aramă pentru trebuințele casnice, ferăria ordinară, tinichigieria, etc. Mai în urmă la aceste industrii s'au mai adăogat: căruțăria ordinară și fabricarea trăsurilor de lux, industrie exercitată în mare parte de Ungurii stabiliți aci din Transilvania, turnătorie de clopote pentru biserici, turnătorie de tuciú și aramă, fabrică de pompe, mașini agricole, etc., ateliere mecanice pentru reparațiuni de mașini și instalațiuni mari, mori sistematice cu aburi și hidraulice, fabrici de hârtie, fabrici de ipsos, fabrică de teracotă de sobe, văsărie, fabrică sistematică de țesături de lână, fabrice de ciorapi, flanele, etc., fabrică de jaluzele, fabrică de gaz, fabrică de spirit, de sticlărie, etc.

»In ce fel de raport stău acești industriași mici unii către alții? — *Mai nu se cunosc unii pe alții*. Ba ce este mai rău, se pismuesc unii pe alții, socotind că nu pot înainta unii până ce nu vor muri alții. Mie unuia mi se pare că nu pôte fi credință mai falsă, mai degradătoare și mai ruinătoare de cât acésta; și dovada cè mai tare că acésta credință este falsă, este că numai în acele țeri industria este înfloritore, unde într'un singur oraș ca Birmingham, Manchester, Marsilia, Viena, Lipsca, etc. etc., sint ñeci și sute de fabricanți de același fel de articole, întrecēndu-se unii pe alții, fără a se distruge, ajutându-se unii pe alții, crescēnduși într'un chip reciproc averile lor, bucurându-se fie-care că vecinul

său este avut și cu stare și simțind o adevărată durere când unul din colegii lor, cade în stare de sărăcie și de ruină. De altminterlea acesta este și idealul creștinismului și al omenirii civilizate, în opoziție cu starea de necultură și de inapoiere a societăților barbare sau semi-barbare ale orientului, unde un om se simte cu atât mai bogat cu cât este impresurat de săraci, cu atât mai puternici cu cât este inconjurat de tiritori și lingușitori, cu atât mai de cinste cu cât este inconjurat de oameni de nimic. Datoria ori-cărui om civilizat, datorită unui adevărat creștin, datorită supremă a ori-cărui adevărat patriot este să lucreze din toate puterile și rășputerile sale ca toți semenii săi să trăiască bine, să fie independenți, să aibă averea lor proprie, ca să-și potă menține, într'o societate de oameni liberi, demnitatea sa de om.

»Care este dar calea ce trebuc să apucăm spre a pute ajunge la dezvoltarea și înflorirea industriei noastre naționale, ori a bogăției noastre naționale, care este același lucru, de ore-ce acolo unde nu este industrie, unde nu este meserie, nu potă fi bogăție?

»După umilită mé părere este să muncim noi pentru noi, să muncim pentru a ne satisface trebuințele noastre materiale și intelectuale la noi acasă, în țara noastră, în orașul nostru, în suburbia noastră, în fabrica noastră, în cei patru păreți ai căminului nostru domestic. Să muncim spre a produce noi, prin propriile noastre puteri, toate lucrurile, de care are trebuință o societate civilizată, făcând schimbul între noi dând unii produsele lor în locul produselor altora pentru ca câștigul ce ar resulta din schimbul mărfurilor sau lucrului să ne îmbogățescă pe noi, iar nu pe străinii de peste nouă mări și nouă țări.

»Astă-đi este lucru constatat și dovedit ca lumina ăleii, că bogăția unei țări nu stă în cantitatea de aur, argint, pietre scumpe, ci în calitatea industrială a locuitorilor ei, în facultatea de a munci pentru a produce și consuma. Ce folos ore a avut întreprindătorea Spanie, care a cărat acasă la é corăbii pline de metale prețioase de pe pământul cel bogat al Americii? A devenit ore é cé mai bogată țară din Europa, pentru că a posedat cât-va timp cé mai colosală cantitate de aur? Nici de cum; din contră, cređend că adevărata bogăție constă în metalele prețioase au dat cu totul uitării cultivarea industriilor și a artelor, așa că în mai puțin de un secol s'au pomenit mai săraci de cât era înainte de cucerirea Mexicului. Ce se făcuseră grămeđile de aur și de argint cărate din America? Pe nesimțite s'au scurs în Franța, în

Engltera, în Elveția, în Italia, de unde își cumpărau stofele cele luxose de mătase, armele cele perfecționate, minunatele cișornice și frumoșele tablouri ale Rafaelilor și Mihelangelilor. Cavalerii spanioli, răsfățați în aurul furat de la Mexicani, au deprețuit fabricarea stofelor, armelor, etc., dar le plăcea să se împodobescă cu ele, le cumpărau cu aurul ce știa numai să-l cheltuiască, fără să-l potă câștiga și în cel mai scurt timp au rămas și fără aur și fără haine luxose și fără tablouri frumoșe, etc.

»Ce s'a făcut aurul internațional ce se grămădise până mai deună-zi în pungile Românilor? Unde este el azi? Unde sint roșaticile lire otomane, galbenii kesaro-crăești și frumoșii napoleoni franțuzești?

»Unde sint?! S'a scurs toți cu drumul de fer, în pungile industriașilor veniți, unguri, francezi, englezi, etc.

»Pretutendeni în orient, zice D. I. Ghica,⁽¹⁾ unde a pătruns șoséua vaporului și drumului de fer fără să se fi introdus tot-o-dată și științele chimice și mecanice, fabricele indigene au ingenuchiat dinaintea loviturii ce le-au dat vaporul, rōta și eftinătatea capitalului din Europa...

»Și în adevăr ușurința și eftinătatea cu care se transportă cu drumul de fer toate mărfurile străine bune și rele, veritabile și falșe, aplicarea ce nemăsurată a Românilor de a le plăcea tot ce este străin, a făcut și face că tot ce trebuia să câștige un industriaș român din confecționarea unui lucru ăre-care trece peste graniță sub formă de numerar; iar meseriașul ne mai având de lucru, vegetează el și familia sa, trăește în mizerie, mōre de sărăcie, populația se rărește, statul își pierde cetățenii și sărăcia s'a instalat foarte confortabil în societatea românească, mai ales că *vicleni de străini*, se feresc ca de foc de a cumpăra ceva de la noi, fie măcar produse de ale agriculturii, care să fi suferit aci în țară vre o operațiune industrială (făină, vinuri sau vite etc.) pentru care ar trebui să ne trimetă numerarul lor.

»Vecinii noștri din Austro-Ungaria au mers până acolo cu măsurile de protecțiune și incurajare a industriilor în cât cumpără mai bucuros de la noi țitei brut spre a-l rafina și transforma în petrol la ei acasă și prin urmare de a da de lucru fabricelor de la ei și lucrătorilor lor de cât să cumpere de la noi petrolul rafinat și a ne trāmite în schimb numerarul lor, cu care să se adauge capitalurile noastre naționale. Ei sint foarte bine convinși că transformările materiale brute în produse industriale constituie aceea ce se

(1) «Convorbiri economice», pag 544 vol. II, ediția III din 1879 București.

numește arte industriale sau industrii propriu zise ale căror rezultate practice se traduc în adăogare de capitaluri naționale și în plăți de bune salarii lucrătorilor lor cari iaș parte la acele operațiuni.»

(Va urma)

COMPATIMIRE

UN ESEMPU VRENIU DE IMITAT

Pe la jumătatea lunii curente, s'a cutremurat pământul de mai multe ori în unele părți ale Italiei, Franței și a altor țeri. Aceste cutremure au fost așa de tari, în cât s'au dărîmat mai multe case, hoteluri și însași o biserică plină cu lume, tocmai când se făcea liturgie. În Liguria, care este o provincie a Italiei, peste două mii de oameni au fost uciși și sume de familii au rămas sêrace, pe drumuri, neavînd alt adăpost de cât cerul. Dar copii, câți au rămas fără părinți și nici un mijloc de existență!! Ei bine, persionele milostive au ajutat cu ce au putut, de la cel din urmă muncitor până la rege; da, până la rege, care s'a dus el în persionă să vadă și să ajute pe nenorociți. Ba tôte nêmurile regelui italiên au dat o parte din averea lor, iar unii din ei au luat pe sêma lor mai mulți din copiii rêmași orfanî. Insuși fiul regelui a luat trei din acești orfanî.

Dar simțul de compătîmire al persionelor caritabile, milostive, nu s'a mîrginit aci, ele au mers și mai departe: au căutat ca și petrecerile lor să fie înlocuite prin fapte cari să ajute pe nenorociți. Ast-fel, în unele țeri catolice, locuitorii au obiceiù ca, în sêra de lăsata secului de postul Paștelui, să se plîmbe mascați pe strade și să se amuzeze în tot felul.

Ei bine, de astă dată, locuitorii din orașul Milan, în loc să-și petrecă dupè obiceiù, s'au hotărit cu toții ca să adune daruri unii de la alții pentru ajutorul suferinșilor din cauza cutremurelor și pentru ca să-și ajungă acest scop, s'au întrunit în fie-care parte a orașului și au ales comitete, compuse din ômenii cei mai devotați causei, cari să ia tôte mêsurile în acêstă privință. Aceste comitete au hotărit să se pregătêscă mai multe care mari, dar frumos împodobite, cari însoțite de muzici și alte lucruri de acest fel să cutreere orașul adunând or-ce ar da locuitorii săracî și avuți. În ziua hotărită, 28 de care mari și frumoșe, dar gòle se puseră în mișcare

pe stradele Milanului, cari care erau conduse de comitetele respective și însoțite de fanfare, stéguri, etc.

Ajungând aceste care sub ferestrele palatelor și ale caselor bogate, darurile, pachetele și banii începură să curgă ca plôia, dar o adevărată plôie de aur, care continuă mai multe ore prin toate stradele orașului Milan.

Balcônele, ferestrele erau pline de lume, de unde darurile curgeau ca gărla, carele se umplură repede și altele gòle le luau local. Îndată ce sosiră carele gòle, darurile în haine, saltele, perne, monede de argint și de aramă, hârtii de bani de toate mărimile, începură să curgă din nou de toate părțile, așa în cât fură pe dată umplute și alte care. Entusiasmul a fost la culme, de aceea se petrecură câte-va fapte afară din cale însemnate. Ast-fel un copil își aruncă într'unul din care cêsornicul de argint, un lucrător își dăruie patul, altul trei scaune, altul un rënd de haine mai bune ce avea, și așa mai departe.

Dintre bogați cu deosebire merită să fie citați niște frați negustori, cari singuri au umplut un car cu haine, în valoare de apròpe 13 mii de franci. Dar câți alți negustori n'au făcut asemenea daruri! Un franțuz, necunoscut, a dăruit doi cai ai săi, foarte frumoși, pentru cari s'a și găsit un mușteriu, dând la moment trei mii de franci pe ei. În sfârșit s'eracul ca și bogatul, patriotul ca și străinul, 'și-au dat mâna ca să ușureze mizeria nenorocitelor victime ale cutremurelor. De aceea și rezultatele acestei colecte au fost foarte frumoșe, așa că numai în cele d'ânteu de cece care s'au strâns peste două-șeci de mii franci din banii dăruiți, afară de valoarea lucrurilor din acele de cece care. Dar, când se va face socotéla și a celor-l'alte care, negreșit că se va constata o sumă foarte mare.

Laudă mare se cuvine locuitorilor din Milan! Ei au dat un csemplu care ar trebui imitat și în alte țeri, când ar trebui să se ușureze suferințele unor victime ale naturii sau ale cruđimii omenești.

REDACȚIA.

TOT SE MAI GASESC OMENI D'AI LUI D-ZEU

Printesa Alina Stirbeiu a dăruit *Societății pentru învățatura Pop. Rom.*, (secția centrală, Bacuresci), casele sale din str. Stirbeiu Vodă, în valoare de 200,000 lei... Laudă și onore se cuvine acestei generòse femei, care prin acest fapt 'și-a

câștigat un nume neperitor înaintea națiunii, și mai ales campionii răspândirii de carte în popor au să'i fie în veci recunoscători pentru ajutorul ce le-a oferit prin dăruirea acelor case, a căror venit va fi un mare sprijin pentru școlă normală a societății, care și până aci are un mare merit pentru răspândirea de carte în popor.

* * *

D-I D. Dumitrescu, învățătorul com. Miroși, plasa și jud. Teleorman, ne scrie că locuitorii acei comune fiind lipsiți de mijloace și de aceia neputând procura copiilor cărțile și lucrurile trebuincioase pentru școlă, mulți din școlarii nu pot înainta la învățatură din cauza acestei lipse. Când D-I Invățător era ast-fel dezolat, atunci D-I *Tache Constantinescu*, comerciant în acea comună, dăruie o sumă oarecare de bani din cari s'au cumpărat cărți, cacte, hârtie, condeie și alte trebuincioase pentru copii săraci. Ei bine, era mare plăcere să privești bucuria simțită de bieții copilași. Laudă mare deci se cuvine D-lui Tache Constantinescu.

REDACTIA

— —

C O R E S P O N D E N T A

Onorabilelor persoane A. Georgescu (Broșteni-Roșani), Stefan Mântăleu (Miroși), D-trie, Gh. Ursu (primiți lei 11), D-trie Georgescu (Albota), Aristița Georgian, Preot I. Sălcescu (Merișani), P. Protopopescu (Merișani), I. Georgescu, Ion Gr. Rozan din Bacău (primiți 22 lei), C. D. Stănescu (Sibiciu), Angel Rădulescu (Sibiciu), Ilarian Velculescu (T.-Măgurele), Măria Cătănescu (pentru No. 7), G. Alexandrescu (Tamași), Ion Stanciu (Tamași), Ionom Ilarion Barbu (Priponești), I. R. Dăscălescu (p. No. 7 și 8), D. Pătu (Bejiunt), C. Diaconescu (Stălpeni), I. Pop Reteganul (p. anul I legat), C. Al. Ciurănu (Zăpodeni), Răducanu Bănișor (Cotnari), C. Siciu (Cotnari), N. Ionescu (Târgșoru-nou), G. Gălinescu (Buhărești), M. Dănășel (Surpași), G. Schintee (Florești), I. Triculescu (Groșani), D. Rugină (Bătrânești p. an. I legat, an. II și N. N. de probă de la revistele cerute), Preot I. Tuluca (Le-rești), Preot Lazăr Vasiliu (Todireni), G. Gușerescu (Todireni), I. Simonovici (Todireni), D-trie Ionescu (Borești), I. Curpăn (Nadișa), C. Marineni (Rafaila), I. Procopiu (Rafaila), P. Munteanu (Jorăști), Ionescu Vasile (Ciomulești), M. Stratula (Tanac), C. Dobrescu (Godinești p. anul I legat și an. II), I. Petrescu (Vulturești), M. Balaban (Făurei), N. Catrinescu (Godeni), A. Constantinescu (Lucieni, p. anul I legat și anul II), Ion Tudescul (Lipo-

va-Ungaria, p. abonare de aci înainte, abonament în bancnote austriace 5 florini, cel mai însemnat membru al aceleii familii e D-l Alexandru Davila, domiciliat București), M. Lupescu (Broșteni), V. Ștefănescu (Gropnița), Popaz D-trie (Vaslui), Nicu Apostolenu (Muntenii-de-jos), O. Tomaziu (Darabani), Maria Vasilescu (Gorganii, I. G. Porumbenu (Drănceni, p. numerele cerute nu s'a înțeles dacă cereți anul I sau al II de la început), P. Roșculescu (Căpreni), C. G. Ionescu din Brădicești (p. No. 7), C. Miticiu (București), I. Stănculescu din Arefu (p. anul I legat și anul al II), Grbriil Bumenescu (Vêrlezi), Adela Brașoianu (Vêrlezi), C. D. Zarimba (Vêrlezi), C. Alexian (Raci). Ștef. Furnescu (Blăgești), C. Telemac (Nănești), C. Jianu din Brésta (p. anul I nelegat trimis s'aă primit 10 lei), N. M. Bărsănescu (Vela, primiți 5 lei), C. Dumitrescu din Zavideni (n'a fost loc pînă acum, dar «pote» mai târziu se vor estrage fragmente, C. Șuba (Ferești), N. Ștefănescu din Crețeni (11 lei primiți p. anul I legat), I. Ceplónn (Broșteni), N. Drăgușenu (Barca, p. anul I legat și anul II), Ștef. B. Patriciu (Bogăești), V. Corodian (Bogăești). I. N. Duculescu (Vălenii), Societatea de lectură «Andrei Șaguna», Sibiu, (pe anul I legat și numerele anului II ce vor apare da, dar cele apărute fiind «epuizate, nu vi se pot trimite), I. Georgescu (Călinești), I. Protopopescu (Fedeleșoiu-Feteni), Luxița Becerescu din Melinești (5 lei primiți), Preatu I. Bălășescu (Bașcovele), C. Voicu (Căbești) Tuturor acestor onorabile persoane se aduce la cunoștință că s'a pus la cale a li se satisfac cererile de abonare, cu condiția ca acelea cari n'aă plătit de o dată cu cererea să bine-voiască a plăti în curând, căci s'aă găsit unele persoane cari nu ne-aă plătit nici pînă acum, pe când noi dăm banii tipografului la fie-care număr, de asemenea pentru hârtie, pentru mărci postale și cele-l'alte cheltueli, fără să mai vorbim de munca și strădania noastră; de aceea de acum înainte după trimiterea de două numere la o persoană, vom întreprinde trimiterea dacă nu vom primi plata abonamentului. Cât pentru publicarea persoanelor cari aă contribuit în ajutorul pentru bieta învățător Mihăilescu, negreșit în No. următor care va apare săptămăna viitoare.

TABELA MATERIILOR

CUPRINSE IN REVISTA «LUNINA PENTRU TOȚI» ANUL II

din cele 8 numere, apărute pînă acum de la 1 Iunie 1886

Înștiințare înseamnă. — Câte- ceva d'ale examenelor și d'ale vacanțelor. — Studii pedagogice. — Simțurile estetice și formarea lor în școală. — Cum învață Gertruda copiii săi, după Pestalozzi. — Către mama (poesie). — Proverbe morale. — Sentințe morale. — Proverbe. — Știința pentru toți. — Despre hrană. — O sposedanie. — Creșterea gândacilor de mătase. — Lumina pentru toți. — Pedagogie practică. — Educația simțului vederii. — Biografie. — Saradă. — Aritmogrif. — Deslegări. — Corespondență. — Înștiințare pentru unele persoane abonate. — Sentințe pedagogice. — Monastirea Nemptu. — Învățămîntul în uitiv (Lecțiunii făcute cu copiii începătorii) — Ivirea primă-verei (Poesie). — Literatură Populară. — Metodologia Pedagogică. — Școala rurală și învățătorul ei față cu obstacolele ce întâmpină. — Curier Bibliografic. — Pedagogia practică. — Datinele și credințele poporului. — Maxime și cugetări. — Mortea Mitropolitului Calinic. — Educația aughului. — Buletin oficial. — Instrucțiunea femeii. — Împărțirea premiilor la o școală rurală. — Apicultura sau creșterea albinelor. — Pentru D-nii învățătorii rurali. — Literatură de spirit și de petrecere. — Doctorul fără arginți. — Sala Ateneului. — Notițe literare. — Rolele ce bătute astăzi societatea română. — Cîmăneștii Păstorului Istro-Român. — Geva de peste muntii. — Extract din conferințele învățătorilor din Muscel. — Cîntec Macedo-Român. — Orbii vîd. — Din D. Cantemir. — Impresiunile ce mi-a produs conferințele învățătorilor din Muscel. — Înștiințare importantă pentru cititorii revistei «Lumina pentru toți». — Recolta anului 1886. — Bătorii de sânge din Neapol. — Tot se mai găsec oameni ai lui D-deu. — 25 de milioane de soldați. — Practica pedagogică — Primul cerc de intuițiune școlară. — Căderea frazelor (poesie). — Educatorul și omenirea. — Studii pedagogico-social. — Discursul D-lui Dr. B. Constantinescu. — Cum trebuie să facă profesorul clasă cu școlarii? — Școlile și consiliul general de instrucție. — Notițe istorice asupra școlilor din Giurgiu. — Abecedarele noastre. — Un fapt de mare importanță No 5. — Discursul D-lui Dimitrie Sturza, Ministru școlilor. — Schițe de pedagogie națională. — Sinceritate din punctul de vedere pedagogic. — Țara Românească (poesie). — Cronică teatrală. — Neapărata trebuință de o pedagogie educativă practică. — Anul nou 1887. — Albumul vieții. — Relele ce bătute astăzi Societatea Română — Românisme, adică expresii, vorbe sau dicteri proprii poporului român. — Ateneul Român. — Pe simistul. — Plușogorul. — Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți oameni mari. — Datinele și credințele poporului. — Cum învață Gertruda copiii săi? — Învățămîntul muzicii și școlile secundare. — D'ale bisericii, un mitropolit și trei episcopi. — Gazeta săteanului său omul științea local. — S-a Părintele Parthenie Clinceni, episcop al Dunării de jos. — Rolul mamei în educațiunea fetelor. — Viitorea sîrtă a școlilor noastre sătești. — Bibliografie. Manualul de geogr. jud. Mehedinți, de D. Stăncescu și poetul Sorénu — Pedagogie Educativă. Ce mai neapărata trebuință de educațiune. — Semne înveselitoare pentru școala poporului. — O școală nouă. — Notițe istorice asupra școlilor din orașul Giurgiu și din județul Vlașca. — Tot se mai găsec oameni ai lui D-deu. — Notițe literare. — Buletinul Oficial. — Semne bune pentru industria română. — O carte recomandabilă profesorilor sau calendarul școlii pe anul 1887. — O carte mult așteptată sau dicționarul latino-român. — Sfaturi folositoare. — Literatură de Spirit. — Spirit frantzesc. — Corespondență. — Școlile ateliere. — Metodologia privită din punct de vedere filosofic. — Neapărata trebuință de metolă. — Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți oameni mari. — Schițe din istoria pedagogiei. Grecii. — Cetatea lui Tepeș de la Căpățineni, pe rîul Argeș. — Rolul mamei în educațiunea fetelor. — Pedagogie educativă. Ce mai neapărata trebuință de educațiune. — Foaie verde artăraș (cîntec popular). — Maxime și cugetări. — Colindă. — Viitorea sîrtă a școlilor noastre sătești. — Notițe literare. — Mulțămiri. — Principiile pedagogice ale lui Pestalozzi, în cîrticica marelui pedagog Roger Guimps. — Școala rurală și proiectul de lege asupra școlilor prezentat de d-nul Sturdza, ministru respectiv. — Fructe bune de léc. — O carte minunată — Aduș la notițe literare. — Apel. — Tot se mai găsec oameni d'ali lui D-deu. — Corespondență.

TABELA MATERIILOR

CUPRINSE ÎN REVISTA «LUMINA PENTRU TOȚI» ANUL I.

Apărută de la 1 Iuliu 1885 și până la 1 Iuliu 1886.

I. Pedagogie și metodologie

Pedagogia. — Educațiunea. — Invățământul intuitiv. — Flórea, lecția I de învățământ intuitiv. — Surdo-mușii și metoda d'a'î face să vorbească. — Pestalozzi. Ceva despre pedagogia lui Pestalozzi. — Cum învață Gertruda copiii săi, (capul de operă pedagogică a lui Pestalozzi). — O aruncătură de ochii asupra Educațiunii. — Mincé, lecția a II de învățământ intuitiv. — Pedepsele copiilor. — Scrierea și citirea. — Ceva despre J. J. Rousseau, despre metoda lui și a lui Pestalozzi; încă ceva despre J. J. Rousseau — Metodele de învățământ. — Cubul, lecția III de învățământ intuitiv. — Sfera, cilindrul și cercul, lecția IV de învățământ intuitiv. — Studii pedagogice. — Despre caracter în genere. — Formarea caracterului. — Pedagogie practică, educația simțurilor (gustul, mirosul). — Disciplina în școală. — Cestiunea pensionatelor. — Școlile din punctul de vedere igienic. — Sentințe pedagogice. — Invățătorul rural. — Încă ceva despre pedepse.

II. Invățătorul și școla

Starea școlilor noastre. — Școlile sătești din jud. Ilfov. — Școlile sătești și congresul didactic. — Suferințele școlilor sătești. — Distribuirea premiilor de la Bértad. — Școlile din China. — Școlile din Macedonia. — Școlile populare. — Câte-va vorbe asupra școlilor sătești. — Câte-va cuvinte asupra proiectului de lege al D-lui Sturza. — Invățători buni nedreptății. — Proteste contra proiectului de lege al D-lui Sturza.

III. Literatura.

Poesii. — Proză. — Poesii populare. — Maxime.

IV. Biografiile ómenilor mari

Carmen Sylva. — Davila.

V. Bibliografi saú dări de sémă de publicații.

Un pas înainte în istoria României. — Știința și economia politică. — Economia națională. — Geografia de Clasa II primară. — Reviste literare de dincolo de Carpați. — O carte, (Datoriile soldatului). — Conferința D-lui Jipescu. — O critică folositoare multor persoane, dar pentru puțin înțelesă. — Anunțuri bibliografice.

VI. Felurite lucrări.

Prospect. — Apel. — Doctorul fără argint. — La mormântul anului 1885 și la pragul lui 1886. — În memoria lui G. Lazăr. — Discurs ținut la Ateneu. — Românismul. — Tot se mai găsesc ómeni ai lui Dumnezeu. — Vestii mângâtoare. — Ce să facem pentru cultura țeranului?. — Studiul naturei. — Obiceiuri albaneze. — Starea economică a României. — Inaugurarea statuei lui G. Lazăr. — Acum e timpul oportun. — Către cititori. — Creșterea albinelor. — Diverse. — Șarade, enigme, ghicitori, etc.